

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 5

София, сбота, 7 ноемврий

1931 г.

6. заседание

Петък, 6 ноемврий 1931 година.

(Открито отъ подпредседателя Н. Шоповъ въ 16 ч. 27 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители	81	Законопроектъ за временни удръжки върху заплатитѣ на държавнитѣ служители, на служителитѣ при изборнитѣ и при общественитѣ учреждения, както и върху пенситѣ за изслужено време презъ 1931/1932 финансова година. (Първо четене — продължение разискванията и приетие)	82
Питане отъ народния представител Запрянь Ивановъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве относно непозволено събрание въ с. Червень, Станимашка околия. (Съобщение)	81	Дневенъ редъ за следващото заседание	101
Случка. Изключване за три дни народния представител Георги Костовъ за неподчинение на председателството	82		

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Откривамъ заседанието. Присъжествуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ г. г. народни представители: Аврамовъ Аврамъ, Алексиевъ Никола, Ангеловъ Боянъ, Ангеловъ Станъ, Апостоловъ Драгомиръ, Бойчиновъ Михаилъ, Бояджиевъ Стефанъ, Василевъ Григоръ, Геновъ Георги, Говедаровъ Георги, Димитровъ д-ръ Димитъръ, Дичевъ Петко, Доброволски Стефанъ, Илиевъ Стойко, Капитановъ Анастасъ, Кемилевъ Никола, Киселички Христо, Кръстевъ Гето, Кършовски Крумъ, Лоловъ Сава, Лулчевъ Коста, Ляпчевъ Андрей, Маджаровъ Рашко, Манафовъ Христо, Маринчевъ Георги, Наумовъ Александъръ, Нейковъ Димитъръ, Нейчевъ Адамъ, Николовъ Лазаръ, Пастуховъ Кръстю, Пентиевъ Антонъ, х. Петковъ х. Георги, Петровъ Никола, Рашковъ Христо, Русиновъ Костадинъ, Сапунджиевъ Никола, Стайновъ Петко, Стамболиевъ Никола, Статевъ Христо, Стойковъ Апостолъ, Фенерковъ Петъръ, Хайруловъ молла-Юсеинъ, Христовъ Димитъръ, Христовъ Трайко, Цановъ Стефанъ и Чешмеджиевъ Григоръ)

Бюрота на Камарата е разрешило отпущъ на следнитѣ народни представители:

На г. Христо Близнаковъ — 1 день;
 На г. Борисъ Недковъ Ивановъ — 5 дни;
 На г. Милю Милевъ — 2 дена;
 На г. Александъръ Пиронковъ — 2 дена;
 На г. Никола Петровъ — 2 дена;
 На г. Борисъ Ивановъ — 1 день;
 На г. Иванъ Ангеловъ — 1 день;
 На г. Сава Лоловъ — 5 дни;
 На г. Стойчо Мошановъ — 2 дена;
 На г. д-ръ Владимиръ Такевъ — 2 дена;
 На г. Лазаръ Станевъ — 2 дена и
 На г. Никола Стамболиевъ — 2 дена.

Постъпило е питане отъ народния представител За-

прянь Ивановъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве относно непозволено събрание въ с. Червень, Станимашка околия.

Това питане ще бѣде препратено на г. министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, за да отговори.

Пристъпваме къмъ разглеждане на дневния редъ.

Г. Костовъ (раб): Искамъ думата преди дневния редъ. (Чете):

„Протестъ отъ парламентарната група на Работническата партия въ България. На 30 миналия месецъ бѣ убитъ отъ полицейскитѣ агенти на фашистката диктатура . . .“ (Тропане по банкитѣ отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Г. Костовъ! Нѣмате думата. Правя Ви бележка.

Г. Костовъ (раб): (Продължава да чете) „ . . . се е самообесилъ въ Дирекцията на полицията тютюневиятъ работникъ отъ гр. Пловдивъ . . .“ (Тропане по банкитѣ отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Продължително звъни) Г. Костовъ! Предупреждавамъ Ви! Нѣмате думата!

Г. Костовъ (раб): (Продължава да чете) „ . . . и пролетарскиятъ поетъ Христо Родевски сѣ били взети отъ Дирекцията на полицията, хвърлени въ камюнетка на Дирекцията на полицията и занесени неизвестно кжде . . .“ (Тропане по банкитѣ отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Г. Костовъ! Предупреждавамъ Ви за последенъ пътъ.

Г. г. стенографитѣ да не пишатъ.

Г. Костовъ (раб): (Продължава да чете)

Председателстващ Н. Шопов: (Звъни) Предлагам да бъде изключен г. Костов за неподчинение на председателството за три дни. Които сж съгласни съ това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Отъ мнозинството: Вън! Вън! (Тропане по банките)

Отъ работниците: Убийци!

Г. Костов (раб): (Станалъ правъ на банката си) Убийци! (Продължава да чете)

Председателстващ Н. Шопов: (Звъни) Напустнете залата. Вън!

А. Буковъ (з): Всички! Всички!
(Продължителни пререкания между Антонъ Кантарджиев и работниците)

Председателстващ Н. Шопов: (Продължително звъни) Предупреждавам г. г. народните представители отъ Работническата партия, че ще приложя правилника. Азъ смѣтамъ, че не може повече да продължава подобно поведение на представителитъ на Работническата партия. (Възражения отъ работниците) Моля г. г. квесторитъ да приложатъ санкцията спрямо изключения народенъ представителъ Георги Костовъ.

Г. Костовъ (раб): (Тропа по банката си) Нѣма да излѣза.

Н. Захариевъ (з): Г. председателю! Гласувайте изключване и за другитъ депутати, които смущаватъ Събранието.

Председателстващ Н. Шопов: Предупреждавамъ ви. . .

Н. Захариевъ (з): Нѣма какво да ги предупреждавате, а трѣбва да ги изключите.
(Георги Костовъ напуска залата)

Председателстващ Н. Шопов: Г. г. народни представители отъ работническата група! Предупреждавамъ ви за последенъ път и ви съобщавамъ, че бюрото нѣма да си играе, когато вършите изстъпления въ Парламента. (Силни възражения отъ работниците) Бъдете коректни, ако искате да бъдате коректни спрямо васъ и бюрото и представителитъ. Това е единъ актъ, който не може да бъде позволенъ въ Българския парламентъ.

П. Стоевъ (раб): Съгласно правилника, протеститъ се позволяватъ.

Председателстващ Н. Шопов: (Силно звъни) Моля, г. Стоевъ!

Н. Захариевъ (з): Г. председателю! Приложете санкциитъ за правилника къмъ тия, които вършиха изстъпленията.

Отъ работниците: Хайде ти му заеми мѣстото!

Н. Захариевъ (з): Когато го заема, васъ нѣма да ви има тамъ.

А. Кантарджиевъ (д): Г. председателю! Приложете къмъ тѣхъ санкциитъ, защото иначе ние ще ги приложимъ. Ще намѣримъ достатъчно сили и мускули въ себе си да ги приведемъ въ редъ. Нѣма да имъ позволимъ цѣль денъ да ни тормозятъ и да не ни оставятъ да вършимъ работа. Една шена хора тукъ се подиграватъ съ цѣлия Парламентъ, съ цѣлия български народъ.

Председателстващ Н. Шопов: (Звъни) Моля, тишина, г-да!

Пристъпваме къмъ първата точка отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за временни удържки върху заплатитъ на държавнитъ служители, на служителитъ при избирнитъ и при общественитъ учреждения, както и върху пенсиятъ за изслужено време презъ 1931/1932 финансова година — продължение разискванията.

Има думата народниятъ представителъ г. Никола Йотовъ.

Н. Йотовъ (з): Г. г. народни представители! Моля да ми позволите въ началото едно малко отклонение. Азъ съмъ човакъ въ Парламента, за пръвъ пътъ съмъ народенъ пред-

ставител, и известни нѣща ми правятъ впечатление. Както на единъ човѣкъ, който за пръвъ пътъ отива въ нѣкоя страна, въ нѣкое село, или въ нѣкоя къща, особеноститъ му правятъ впечатление, така и на менъ ми правятъ особено впечатление нѣкои нѣща въ Парламента. Искамъ да сподѣля съ васъ едно отъ тѣхъ.

Първото ми впечатление отъ работата въ Парламента е, че нашиятъ Парламентъ работи много тромаво, много бавно. Една отъ най-важнитъ причини за тази тромавост въ работата на Парламента азъ смѣтамъ, че сме ние, народнитъ представители, които никога не говоримъ въ рамките на поставенитъ за разглеждане законопроекти. Почти никога не приказваме строго по въпроса, който е поставенъ да се разглежда, а обикновено правимъ дълги и широкѣ екскурзии встрани. И наистина, ние сме превърнали нашия Парламентъ на нѣщо като говорилня. Вчера, напр., г. Митю Станевъ — и не само той, но и мнозина отъ тия, които вземаха думата — говори каточели по отговора на тронното слово, вмѣсто да говори конкретно по законопроекта, който е поставенъ на обсъждане. Та какво ли не говори той! Говори и за английската политика, и за свѣтовната политика и за кризитъ, и за унищожение задълженията на селянитъ, за да свърши най-сетне сѣ онова, съ което тѣ свършватъ обикновено: „селско-работническата“ и т. н. Това се забелязва не само у тѣхъ, но почти у всички народни представители. И азъ смѣтамъ, че това е една отъ най-главнитъ причини за тази тромавост въ работата на Парламента. На васъ, по-старитъ народни представители, може би това не ви прави впечатление, защото сте свикнали, или може би азъ не съмъ правъ, като казвамъ това, . . .

Г. Енчевъ (з): Не се съмнявамъ, че и Вие ще свикнете.

Н. Йотовъ (з): . . . но на мене то прави впечатление. Съ туй азъ отговарямъ на ония думи на г. Нейкова, които той каза въ своята речъ, че правителството отъ петъ месеца насамъ още нищо не е направилъ, че и Парламентътъ, это вече три месеца откакто заседава, още нито една сѣществена реформа не е прокаралъ. Вѣрно е, че много отъ сѣществениитъ реформи на Народния блокъ не сж прокарани; вѣрно е, че почти нищо не е направено, но азъ питамъ: защо и кой е виновенъ за това? Законопроектитъ се внасятъ, а по нищо и никакви законопроекти ние говоримъ съ седмици, или въ нѣколко заседания.

Н. Падаревъ (д. ст): Ако не се говорѣше по тия законопроекти, нѣмаше какво да се работи. Нѣмате законопроекти.

Н. Йотовъ (з): Та съ туй азъ смѣтамъ, че се отговаря много добре на оная бележка, която направѣ г. Нейковъ, че отъ три месеца насамъ нищо не е направено, или е направено много малко. Както г. Нейковъ, така и г. Домузчиевъ направиха една вѣрна констатация, че у насъ опозицията каточе ли не държи смѣтка за своята отговорност. Тѣ дори каточе ли сж свикнали съ това положение и казватъ, че опозицията може всичко да говори, опозиционниятъ ораторъ не само вѣнъ въ събрания, а дори и въ Парламента може всичко да говори, всичко да обещава, той не трѣбва да държи смѣтка така, както това се налага за правителственото болшинство, за ораторитъ на мнозинството или за министритъ. Защо? Защото тѣ трѣбвало да носятъ отговорност, да иматъ съзнание за отговорностъ предъ държава и народъ за това, което говорятъ и вършатъ.

Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че това задължение не е само за хората отъ мнозинството, че и опозиционерътъ трѣбва и носи отговорност и трѣбва съ сѣщата сериозност да се отнася къмъ нѣщата и мѣроприятията, съ която се отнасятъ и правителствениитъ депутати; че на опозиционера не е простено да си служи съ една долна демагогия, когато ходи да устройва събрания въ селата, да говори щѣло-нещѣло, да обещава това, което може и не може, а трѣбва навсѣкжде да мѣри своитъ думи, защото и той като опозиционеръ носи толкова отговорност, колкото и човѣкътъ на управляващото мнозинство; защото и опозиционерътъ трѣбва да говори само онова, което може да стане и което може да направи, когато дойде на власт, както и властникътъ трѣбва да прави сѣщото.

Когато правя констатация за тая долна демагогия, която развращава народа и за тая безотговорност на опозицията, да плещи и да обещава каквото щѣло и нещѣло, да обезвѣрява народа — а за обезвѣряването на голѣма частъ отъ народа причината е този начинъ на действие на

нашите опозиционери — азъ не правя тоя упрѣкъ къмъ сегашните г-да опозиционери, защото това, което казвамъ, ще падне малко и върху насъ; защото това, което тѣ правятъ днесъ, ние вчера сме го правили. Въ всѣки случай, трѣбва да се сжиса съ тоя пътъ, по който ние вървимъ, защото иначе разстройваме парламентаризма, губи се въртата въ нашия парламентаренъ режимъ и излагаме страната и народа на опасностъ.

Г. г. Нейковъ и Домузчиевъ, които направиха тази констатация, като че ли вѣрватъ, че правителството на Народния блокъ ще върви по сжщия пътъ. Г. г. народни представители! Позволете ми да вѣрвамъ — това, което заявиха тукъ г. Гиргиновъ и г. Мушановъ на нѣколко пъти — че по този пътъ вече не се върви и че всичко онова, което е обещано отъ Народния блокъ преди изборитѣ въ неговата платформа, ще бѣде изпълнено напълно, т. е., че ще се простимъ съ досегашната практика — едно да се говори, а друго да се върши въ тая държава, да нѣма разлика между думитѣ и дѣлата. Обичамъ да вѣрвамъ, че ще се тури край на това положение и ще се тргне изъ другъ пътъ: че заявленията, които направиха г. Гиргиновъ и г. Мушановъ, действително ще бѣдатъ осмѣществени, т. е., че платформата на Народния блокъ ще бѣде реализирана, изпълнена, както бѣ оповестена въ предизборнитѣ агитации.

Н. Пждаревъ (д. ср): Искате да ги вържете!

Н. Йотовъ (з): Тѣ направиха тия изявления и азъ не се съмнявамъ, че тѣ ще вървятъ по тоя пътъ и че платформата на Народния блокъ ще бѣде прокарана, ще бѣде реализирана. Г-да! Когато говоря това, азъ нѣмамъ предъ видъ програмнитѣ искания на Българския народенъ земледѣлски съюзъ, или на Демократическата партия, или на Националлибералната партия, или на Радикалната партия. Тия партии иматъ свои програми, тѣ иматъ свои искания, по-близки или по-далечни, максимални или минимални. Азъ не говоря за тѣхъ, азъ говоря конкретно за платформата на Народния блокъ, който се образува отъ нѣколко партии, които иматъ различни програми. Той се образува въ единъ моментъ съ една конкретна, опредѣлена платформа, която не съдържа много нѣща, но съдържа нѣколко важни нѣща, които, ако бѣдатъ прокарани, ще се постигне много отъ онова, което се желае. Та да бѣдемъ начисто. Когато говоря това, азъ не разбирамъ платформитѣ на партиитѣ, но разбирамъ платформата на Народния блокъ. Може въ нѣкои агитационни събрания нѣкои агитатори на блока да сж пояснявали своитѣ партийни програми, може да сж минавали границата, но правителството на Народния блокъ е задължено само съ платформата, която Народниятъ блокъ изработи преди изборитѣ и съ която излѣзе предъ българскитѣ избиратели. Ако нѣкой малтъкъ агитаторъ нѣкъде е обещавалъ и разправялъ работи, които не могатъ да станатъ, това не ще рече, че правителството трѣбва да ги прокара. Правителството е свързано съ платформата на Народния блокъ, нея трѣбва да прокара, и азъ вѣрвамъ, че то ще я прокара. Както казахъ, имаме вече нѣколко пъти заявленията и тържественитѣ декларации въ това отношение на г. Гиргиновъ, както и на г. Мушановъ. Така че неоснователенъ е този упрѣкъ, който се прави на правителството на Народния блокъ. Обичамъ да вѣрвамъ, че отъ това правителство нататкъ ще се тури край на оная погрѣшна практика досега — да се говори едно въ опозиция, а да се върши друго, когато си на власт. Азъ вѣрвамъ, че ще се тури началото на нова ера — да се дава онова, което е обещано, да се върши онова, което е казано.

Г. г. народни представители! Настоящиятъ законопроектъ не е въ разрѣзъ съ платформата на Народния блокъ, обявена преди изборитѣ и следвана отъ него следъ изборитѣ. Нѣкои отъ г. г. ораторитѣ искаха да изтъкнатъ нѣкакво противоречие. Г. Нейковъ, както и г. Домузчиевъ, на и други отъ ораторитѣ направиха упрѣкъ, защо министърътъ на финанситѣ не излѣзе съ единъ по-обширенъ законопроектъ, съ който да иска да прокара единъ планъ за стопанско и финансово стабилизиране на държавата. Правъ ли е тоя упрѣкъ? Азъ смѣтамъ, че не е правъ, и ето защо. Правителството си има своята политика, то си има своя планъ на реформи, чрезъ който страната ще излѣзе отъ трудното положение, въ което се намира, то ще прокара планомѣрно всички тия реформи. Неговата политика ще намѣри отражение най-напредъ въ бюджета на държавата, който ще бѣде изработенъ и предложенъ за гласуване следъ нѣколко месеца. Но не само съ бюджета, а, наредъ съ него, и съ редица законопроекти, които ще попълватъ бюджета, ще

се прокаратъ системни и планомѣрни мѣроприятия на правителството, чрезъ които ще може да се реализира неговата основна политика. Сега, обаче, имаме работа съ единъ законопроектъ, отъ заглавието на който се вижда, че се касае за нѣщо временно. Г. Нейковъ казва: „Че какво ще направите съ този законопроектъ? Ще закрѣпите зѣнцата дупка за 2, 3, 5 месеца и следъ туй тѣ пакъ ще се отвори“. Да, точно така е, този законопроектъ нѣма и друга задача, освенъ да закрѣпи зѣнцата дупка за петъ месеца, до 1 априлъ, защото следъ 1 априлъ тази дупка нѣма вече да зѣе, тя ще бѣде запущена за по-дълго време съ онова, което ще бѣде прокарано въ бюджета и съ ония мѣроприятия, които ще бѣдатъ прокарани наредъ съ него. Така че този законопроектъ не е въ разрѣзъ съ платформата на Народния блокъ, нито съ онзи планъ, който правителството има въ предвидъ, и който, надѣвамъ се, ще бѣде прокаранъ. Напротивъ, настоящиятъ законопроектъ е въ пълна хармония съ този планъ на правителството. Днесъ, обаче, държавата се намира въ затруднено финансово положение, пенситѣ не могатъ да се платятъ, и затова, като една временна необходимостъ, се налага да се направятъ удържки върху заплатитѣ и пенситѣ, за да могатъ да се платятъ пенситѣ за четвъртото тримесечие на текущата финансова година. Правителството гледа да закрѣпи тази дупка до 1 априлъ, за да си гарантира петъ месеци свободно време за спокойно изработване и прилагане на своитѣ мѣроприятия — бюджета и редица законопроекти. Съ гласуването на този законопроектъ ние ще закрѣпимъ положението за петъ месеца, и туй време ще бѣде използвано за планомѣрно, систематично и всестранно изучаване на редица мѣроприятия, за изработването и прилагането на бюджета и ония реформи и законопроекти, чрезъ които ще може да се закрѣпи дупката за по-дълго време следъ 1 априлъ. Това, както казахъ, се вижда и отъ заглавието на законопроекта, който е озаглавенъ „законъ за временни удържки върху заплатитѣ на държавнитѣ служители, на служителитѣ при изборнитѣ и общественитѣ учреждения, както и върху пенситѣ за изслужено време презъ 1931/1932 финансово година“. Въ него изрично се казва, че удържитѣ се правятъ само за 5 месеца, отъ ноември нататкъ. Нѣкои отъ господа говориститѣ, както и г. Домузчиевъ, намиратъ, че законопроектътъ формално билъ неправиленъ внесенъ, защото съ него се разрешаватъ и свръхсметни кредити, защото спестенитѣ пари отъ удържитѣ на чиновницитѣ се внасятъ въ полза на пенсионния фондъ, за да може да се изплатятъ пенситѣ на пенсионеритѣ за тритѣ последни месеци отъ финансовата година — януарий, февруарий и мартъ 1932 г. Така че и отъ този текстъ на законопроекта се вижда, че тая целъ се преследва и постига съ него.

И тѣй, първото съображение, за да бѣде приетъ този законопроектъ, г. г. народни представители, е, че финансово необходимостъ налага неговото прокаране; една нужда належаща, неминуема, която трѣбва въ момента, при даденитѣ условия, веднага да бѣде задоволена. Тая нужда не може да бѣде по другъ начинъ задоволена. Нѣма време да се промишляватъ, нѣма време да се обсъждатъ голѣми проекти, нѣма време да се създава, цѣль плащъ. Трѣбва веднага, въ момента, да се закрѣпи една дупка, която е зинала. Тая дупка може само чрезъ този законопроектъ временно да бѣде запущена и затова именно ние го предлагаме, и затова именно трѣбва да бѣде приетъ.

Но поставя се въпросътъ дали тия удържки, които се иска да бѣдатъ направени върху заплатитѣ на държавнитѣ служители и на служителитѣ при изборнитѣ и общественитѣ учреждения, сж справедливи или не. Този въпросъ се повдигна почти отъ всички оратори, отъ крайната лѣвица до крайната дѣсница.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Ние сме лѣвица, не сме дѣсница.

Н. Йотовъ (з): Азъ казвамъ дѣсницата отъ опозицията. — Г. г. народни представители! Г. Митю Станевъ, когато критикуваше законопроекта, каза: „Дали е справедливо, дали има основание да се прокара този законопроектъ, да бѣде гласуванъ? Основанието — казва — нѣкои търсятъ въ това, че имало поевтиняване на живота. Не — продължава — никакво поевтиняване на живота нѣма“. Г-да! Ако не бѣдемъ обективни, никога нѣма да разрешаваме правилно държавнитѣ работи. Обективно ли е това отъ страна на г. Митю Станевъ, когато казва, че нѣмало никакво поевтиняване у насъ? Та нима гроздотъ, което се продаваше въ Пазарджишко 8—10 л. кгр., сега не се продава 1—2 л. кгр.; нима пшеницата, която се

продаваше 8 л. кгр., сега не се продава 1-20 л. кгр. — да не говоримъ за последното увеличение на цената ѝ?

Отъ работниците: Ами хлѣбътъ?

Н. Йотовъ (з): Ами хлѣбътъ не бѣше ли 8 и 10 л. кгр. и не е ли сега 5-50 л. кгр.? Това не е ли една чувствителна разлика въ цената?

Б. Смиловъ (нац. л. о): (Казва нѣщо)

Н. Йотовъ (з): Този въпросъ е отдѣленъ, г. Смиловъ. Азъ нѣма да се впускамъ въ разглеждането му. Ние сега се намираме при разглеждането на единъ законопроектъ за временни удържки върху заплатитѣ. — Нима маслото, което се продаваше 120 л. кгр., сега не се продава 50 л. кгр.? Нима оливиата, която се продаваше 40 до 45 л., сега не се продава 12—14 л.? Нима всички хранителни продукти, които се произвеждатъ въ нашата страна, не сѫ спаднали 3—4 пѣти? Ако ценитѣ на хранителнитѣ продукти, които се произвеждатъ въ нашата страна, сѫ спаднали 3—4 пѣти, питамъ, не е ли справедливо да се намалатъ и чиновническитѣ заплати, които сѫ номинално колкото сѫ били вчера, но реално днесъ сѫ два пѣти, може би, по-високи? Всѣки отъ васъ, който гледа, който наблюдава, и който е честенъ въ своята мисль и въ своето разсѣждение, не може да отрече този фактъ. (Възражения отъ работниците) Заинтересованиятъ никога нѣма да каже истината, особено когато е българинъ. Българинътъ не обича да казва истината; нашиятъ селянинъ казва, когато плаща 10 хиляди лева данѣкъ, че му е тежѣкъ, както и когато плащаше 30—40 хиляди лева. Ние нѣма да питаме нито чиновника, нито земеделеца, когато ще вземаме своитѣ мѣрки. Ние ще имаме предъ видъ само общото положение на страната, състоянието на всички съсловия, състоянието на всички класи и сѫ огледъ на това ще разрешаваме въпроситѣ.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): (Ржкоплѣска)

Н. Йотовъ (з): Г. г. народни представители! Едни отъ нашитѣ икономисти, като правятъ изчисления, намиратъ, че нашиятъ националенъ доходъ, поради обезценяването на нашето производство, е спадналъ наполовина, други — на една трета, трети — на една четвъртъ. Нека да приемемъ, че е спадналъ наполовина. Ако нашиятъ националенъ доходъ е спадналъ наполовина; ако срѣдствата, сѫ които трѣбва да поддържа народътъ своитѣ нужди и нуждитѣ на своитѣ управителни тѣла — държавата, окръгътъ, общината — сѫ намалени наполовина, питамъ: може ли да се харчи за издрѣжката на държавата, окръжитѣ и общинитѣ и днесъ толкова, колкото сме харчили вчера? Не трѣбва ли да се направятъ икономии? Разбира се, че икономии ще трѣбва да се направятъ. Къде ще се направятъ? Най-напредъ тамъ, където се правятъ разходи. Щомъ трѣбва да се направятъ икономии, ще се направятъ най-напредъ въ държавнитѣ разходи. Държавнитѣ приходи намаляватъ, не можемъ да вземаме толкова, колкото вземахме вчера и завчера. Ако вземемъ по-малко, тогава по-малко и ще разходваме. Кое ще намалимъ? Ще намалимъ въшественитѣ разходи въ опредѣленъ размѣръ, следъ това ще намалимъ разходите за персонала, за личния съставъ. Това е логиката на нѣщата. Всичко друго е или демагогия, или непознаване на нѣщата. Тѣй че съображението, което се изтъква отъ г. Митю Станевъ и нѣкои други, че нѣмало поевтиняване и следователно, нѣмало да бѣде справедливо да се направятъ временни удържки на чиновническитѣ заплати, е неоснователно, е съображение, което не издържа критика, когато гледаме нѣщата обективно и сѣдимъ правилно.

Г. Нейковъ си послужи тукъ дори съ изтъкани вече изрази, които навремето имаха цена, но сега нѣматъ. Напр. той каза: „Правителството атестира своята финансова и стопанска политика съ това, че посѣга пакъ на горчивия залькъ и на скжсанитѣ тащи на държавния чиновникъ“. А по-нататъкъ каза: „Най-онеправданиятъ гражданинъ отъ освобождението досега е билъ държавниятъ чиновникъ, държавниятъ служител“. Г. г. народни представители! Всѣки, който правилно наблюдава нѣщата, вѣрвамъ, ще се съгласи, че държавнитѣ чиновници не сѫ били най-онеправданиятъ слой, най-онеправданиятъ съсловие. Вѣрно е, че имаше време, когато държавниятъ чиновникъ бѣше въ много лошо положение; бѣше време, когато хората бѣха отъ държавнитѣ служби; бѣше време, когато учителитѣ ставаха обушари, защото като обушари получаваша повече, отколкото като учители. Но това бѣше въ тежкитѣ години следъ войната. До войната, относително взето — нека по този въпросъ да бждемъ начисто — въ сравнение

съ другитѣ съсловия, чиновничеството бѣше добре, не казвамъ много добре, но бѣше едно отъ тѣзи съсловия, на които се гледаше съ завистъ, като изключимъ търговското съсловие и банкеритѣ и нѣкои други. Голѣмата маса бѣше въ тежко положение. Днесъ за днесъ, относително взето, не казвамъ абсолютно, държавниятъ чиновникъ е много по-добре и отъ занаятчиата, и отъ земеделеца, дори и отъ срѣдния търговецъ. Изключение правятъ само нѣкои банкери и едри търговци, но тѣ сѫ едно малцинство. А когато ще уреждаме положението на държавния служител, нѣма да излизаме отъ положението на тия единици, които живѣятъ въ разкошъ, които иматъ много. Не можемъ да излизаме сѣщо и отъ положението на тия, които живѣятъ въ София. Ние изпадаме въ една грѣшка, когато говоримъ по тия въпроси. Тукъ, въ Народното събрание, слушаме да се мѣри съ аршина, който е въ София, като се взема подъ внимание какъ живѣятъ голѣмитѣ богаташи. Дори и ние, депутатитѣ, като дойдемъ и седимъ въ тая атмосфера, се забравяме и смѣтаме, че положението е по-друго. Но като идемъ долу, въ провинцията, като видимъ голѣмата нищета тамъ, почнемъ по-другояче да разсѣждаваме. Г. г. народни представители! Азъ — а може би и вие сте констатирали сѣщото — като стоя 10 дена тукъ и се върта изъ голѣмитѣ ресторанти, като че ли забравямъ истинското положение, не го преценявамъ тѣй, както го преценявамъ, когато отивамъ за три-четири дена долу, всрѣдъ ония, които изнемогватъ. Като разсѣждаваме по тия въпроси, не трѣбва да мѣримъ съ положението на едно малцинство, а трѣбва да мѣримъ съ положението на голѣмото мнозинство български граждани. А знаемъ въ какво положение се намира днесъ селянинътъ, както и занаятчиата: продаватъ му се и последнитѣ вещи и понѣкога цѣла седмица не може 50 л. альшъ-веришъ да направи. Знае се въ какво положение е и дребниятъ търговецъ. И когато всички се намиратъ въ това положение, основателно и правилно ли ще бѣде да се казва, че най-онеправданиятъ днесъ е държавниятъ чиновникъ, държавниятъ служител? Вънъ отъ това, ние имаме и другъ признакъ, г. г. народни представители, по който ще сѣдимъ, дали държавнитѣ служители сѫ въ най-добро положение. Този признакъ е приливътъ и отливътъ къмъ държавнитѣ служби. Следъ войната, когато чиновничеството бѣше извънредно зле, а вънъ имаше по-добъръ поминѣкъ, хората напускаха своитѣ служби, бѣгаха отъ държавнитѣ служби и отиваха на частна работа. Днесъ, обаче, виждаме противното. Днесъ има случаи, хора съ 150—200 декара земя да търсятъ служба съ 2.000 л. заплати. Може-би нѣкой ще върази, че това сѫ поковарени типове, които искатъ да живѣятъ въ града, защото тамъ имъ е по-добре, да ходятъ на кино и пр. Г. г. народни представители! Такива случаи може да има, но тѣхнитѣ процентъ не е повече отъ 15—20%. Голѣмото множество иде отъ нужда, защото при 150 декара не може да изкара 2.000 л.

Ето, това е истинското положение, това е картината на нашата действителност и при нея, много справедливо е, заключавамъ азъ, да се посегне днесъ на чиновническитѣ заплати и отъ тѣхъ да се направи една икономия. За какво? Да дадемъ пакъ на онѣзи, които чакатъ отъ държавния бюджетъ: ще дадемъ на пенсионеритѣ; на пенсионеритѣ се дава веднага. Отъ чиновницитѣ отива за пенсионеритѣ. Повече отъ това тоя народъ не може да даде. Това е, което може да даде. (Възражения отъ работниците) И вие, които плачете за тоя народъ, вие най-малко го защитавате. И ако този народъ знае, какво вие поддържате, отдавна би ви изпѣдилъ отъ селата.

Г. Митю Станевъ вчера ни говорѣше тукъ, че заплатитѣ до 5.000 л. не трѣбва да се засегнатъ, а трѣбва да се засегнатъ — и то чувствително — само заплатитѣ надъ 5.000 л. Азъ права смѣтка — той не е правилъ тая смѣтка — че ако не засегнемъ заплатитѣ до 5.000 л., а засегнемъ само заплатитѣ надъ 5.000 л., нѣма да се засегнатъ и заплатитѣ до 5.500 л. Защо? Ако ги засегнемъ само съ 10%, тѣ ще паднатъ подъ 5.000 л. За тѣхъ процентътъ, следователно, не може да бѣде и 10%. Значи, съ 10% едва ще бѣдатъ засегнати заплатитѣ до 6.000 л., а заплатитѣ до 5.500 л. не могатъ да бѣдатъ засегнати съ по-голѣмъ процентъ, защото ще паднатъ подъ нашия минимумъ — 5.000 л. Тогава кои заплати ще бѣдатъ засегнати? Ще бѣдатъ засегнати заплатитѣ на нѣколко десетки чиновници. Вие, когато приказвате, не проучавате нѣщата, не познавате никакъ въпроситѣ, по които приказвате, затуй приказвате така. Я провѣрете по държавния бюджетъ колко чиновници има, които получаватъ заплати надъ 8.000 л.! Вие това не посочвате, вие бѣгате отъ истината, защото трѣбва да демагогствувате. Само сѣдитѣ отъ Касационния и Административния сѣдъ получаватъ повече отъ

8.000 л., също главните секретари, юрисконсултите и началниците на отделения. Вземете, казвамъ, държавния бюджетъ, провѣрете го и ще видите, че това сж нѣколко десетки чиновници, които получаватъ по-голѣми заплати отъ 8.000 л. А отъ нѣколко десетки чиновници, каквито икономии и да направите — всичко да имъ вземете — пакъ не можете да получите тия 150 милиона лева, които трѣбватъ и които трѣбва да се намѣрятъ. Ето къде ви е демагогията!

Нѣкой отъ работниците: Не може да носи повече брашнения човалъ; той не пуца повече.

Н. Йотовъ (з): Брашнения човалъ е изступанъ вече. — Така че съображенията, изтъкнати отъ оная страна, г. г. народни представители (Сочи работниците), не сж нищо друго, освенъ съображения само на демагогия.

Дори и таблицата, която ни даваше г. Нейковъ, не бѣше добре направена. Г. Нейковъ каза така: „Заплатитѣ до 3.000 л. ще освободимъ отъ намаление; при заплатитѣ отъ 3.000 до 4.000 л. ще обложимъ само хилядата лева надъ 3.000 л., или заплатитѣ отъ 3.000 до 4.000 л. ще обложимъ съ 10%, т. е. съ 100 л.“ Значи, заплатитѣ отъ 4.000 л. той ги облага по-малко, отколкото по нашия законопроектъ. По нашия законопроектъ на 4.000 л. ние вземаме 4 по 4% — 160 л. намаление на месецъ, а той ще вземе само 100 л. При плата до 5.000 л. той ще вземе 100 л. на първата хиляда надъ 3.000 л. и на втората хиляда по 20%, т. е. 200 л., или всичко 300 л. Ние вземаме 5 по 7 — 350 л. Значи по неговия проектъ — да не се засѣгатъ заплатитѣ до 3.000 л. — нѣма да се получи това, което се очаква, а съ голѣми заплати, както казахъ, има само нѣколко десетки чиновници.

Когато ще гласуваме единъ законопроектъ и когато ще предприемаме една мѣрка, трѣбва да я предприемемъ съ огледъ на справедливостъ и съ огледъ на целесобразностъ; трѣбва да прокараме въ нея и справедливостъ, но и целта, която се преследва съ нея, трѣбва да бѣде постигната. Тия 150 милиона лева, които трѣбватъ, трѣбва да се намѣрятъ и ще се намѣрятъ така.

Разбира се, съ това съвсемъ не искамъ да кажа, че онѣзи, които получаватъ по-голѣми заплати, трѣбва да бѣдатъ засегнати съ онзи процентъ, който е предвиденъ въ законопроекта. Азъ съмъ за намаление на тѣхнитѣ заплати въ по-чувствителенъ процентъ.

Нѣщо повече: ние сме и за една максимална плата отъ 15.000 л., която да не се превншава отъ никой държавенъ чиновникъ. Само министритѣ да иматъ една плата отъ 25.000 л. И азъ смѣтамъ, че това положение трѣбва да се обсъди въ комисията; тамъ можемъ да се спремъ и на него — 25.000 л. да получаватъ само министритѣ, включително депутатскитѣ и представителнитѣ имъ, съ които заплатата имъ сега доближава 41.000 л., а надъ 15.000 л. никой държавенъ чиновникъ да не получава. Съ това нѣма да се засегне абсолютно никакъ държавниятъ бюджетъ — това съмъ провѣрилъ — ще се засегнатъ само бюджетитѣ на Народната банка, на Земледѣлската банка и на мината „Перникъ“. За бюджета на Министерството на жѣлѣзницитѣ не съмъ провѣрилъ, но по държавния бюджетъ най-голѣми заплати следъ министритѣ получаватъ председателятъ на Върховния касационенъ съдъ — 14.500 л. и председателятъ на Административния съдъ — тоже 14.500 л. Другитѣ заплати идатъ следъ тѣхнитѣ.

Така че и отъ гледна точка и на справедливостта, предъ видъ поевтиняването, което е настѣпило въ живота, законопроектътъ се явява оправданъ и ще следва да бѣде приетъ.

Има една несъобразностъ въ този законопроектъ, г. г. народни представители, която, вѣрвамъ, ще се поправи въ комисията. Касае се за служителитѣ, за които е речъ въ чл. 6 отъ закона за бюджета на държавата за 1931/1932 финансово година. Въ този законъ за бюджета се прокара положението, че когато съпругъ и съпруга сж чиновници, удържа се отъ заплатата и на двамата по 10%; когато ергенъ или мома, вдовецъ или вдовица безъ деца сж чиновници, и на тѣхъ се удържатъ 10%. Сега се смѣтна, че ако бѣдатъ засегнати отъ първитѣ проценти въ чл. 1, тѣ ще бѣдатъ много тежко засегнати и затова за тѣхъ се предвижда по-долу въ сѣщата чл. 1 една втора таблица, въ която процентитѣ на удържитѣ сж много по-низки. Но, когато направихъ изчисление, тукъ се оказа, г. г. народни представители, една аномалия. Ето въ що се състои тази аномалия. Отъ направенитѣ изчисления намѣрихъ, че на чиновницитѣ отъ категорията ергенъ, вдовецъ и пр., които

получаватъ отъ 1.000 до 2.000 л. месечно, ще имъ бѣде удържано 4% повече, въ сравнение съ категорията чиновници „женени съ деца“; при плата отъ 2.000 до 4.000 л. месечно, на сѣщата категория чиновници — ергенъ, вдовецъ и пр. — ще бѣде удържано 8% повече, въ сравнение съ категорията чиновници „женени съ деца“. При плата отъ 4.000 до 6.500 л. месечно, на сѣщата категория чиновници ще бѣдатъ удържани 6% повече, отколкото на жененитѣ съ деца; при месечна плата отъ 6.500 л. до 10.000 л., на сѣщата категория чиновници ще бѣдатъ удържани 5% повече, отколкото на жененитѣ съ деца; при месечна плата отъ 10.000 л. нагоре на сѣщата категория чиновници ще бѣдатъ удържани 3% повече, отколкото на жененитѣ съ деца. Ето тукъ азъ намирамъ аномалия. При категорията чиновници, които получаватъ отъ 2.000 до 4.000 л. вие на чиновникъ ергенъ вземате 8% повече, отколкото на женения съ деца, а при категорията чиновници, които получаватъ 10.000 л. и повече, вземате имъ само 3% повече, отколкото на женения съ деца. Защо това да бѣде така, когато чиновникътъ ергенъ съ по-голѣма плата би могълъ да понесе повече удържки? Най-малко, удържитѣ му, въ сравнение съ ония на чиновницитѣ отъ категорията „женени съ деца“, трѣбва да бѣдатъ увеличени въ еднакъвъ процентъ, както удържитѣ на чиновницитѣ ергени и пр. отъ категоритѣ съ по-низки заплати. Азъ мисля, че чиновницитѣ ергени, вдовци и съпрузи трѣбва да бѣдатъ засегнати съ еднакъвъ процентъ удържки въ повече, спрямо жененитѣ съ деца отъ всички категории заплати.

Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че трѣбва да направимъ и друго нѣщо. Ако е предвидено, че когато съпругъ и съпруга сж чиновници, трѣбва да имъ се удържа по 10%, за да бѣдатъ засегнати по-чувствително — и главното съображение бѣше туй, че тѣ сж по-добре поставени материално и че трѣбва по таквъ начинъ да се накара единиятъ отъ тѣхъ да напусне службата, за да се открие мѣсто на много интелигентни, които стоятъ безъ работа, за да може да се даде на всѣкого по едно парче хлѣбъ на държавната трапеза, да се нахрани, да бѣде по-справедливо разпредѣленъ държавниятъ бюджетъ и да се намали безработицата въ интелигенцията — смѣтамъ, че сѣщата мѣрка би трѣбвало да се приложи и за случая, когато и двамата съпрузи сж пенсионери, или пъкъ единиятъ отъ тѣхъ е пенсионеръ, а другиятъ — чиновникъ. Тая категория, г. г. народни представители, не е засегната. Чиновникъ съ голѣма плата, а жена му учителка — зная такива конкретни случаи; на него удържатъ при плата 8.000—10.000 л., 10%, и на жена му удържатъ 10%, при плата 2.000—3.000 л.; или, на двамата удържатъ общо 1.200—1.300 л. месечно, а разликата между заплатата и пенсията на жената е само 200—300 л. Жената си подава оставката, пенсионира се и получава пенсия почти равна на заплатата си. При пенсионирането на жената, при сегашното законоположение, не се правятъ на нея и на мъжа ѝ по 10% удържки, вследствие на което тѣ получаватъ, двамата общо, повече, отколкото когато и двамата сж на служба. Тая аномалия ще се избѣгне съ новото законоположение. Справедливо е, когато единиятъ отъ съпрузитѣ е пенсионеръ, а другиятъ — чиновникъ, или когато и двамата сж пенсионери — имаме доста такива случаи — да бѣдатъ и двамата по-чувствително засегнати съ удържки.

Това е относно заплатитѣ.

Сега минавамъ относно пенситѣ, г. г. народни представители. По отношение на пенситѣ, отъ крайната лѣвица се помъчиха да направятъ една демагогия, само че не имъ се удаде. Г. Митю Станевъ казваше, че голѣмитѣ пенсии трѣбва да се намалятъ чувствително, а нѣкои дори да се премахнатъ. Кои сж голѣмитѣ пенсии? Единъ отъ тамъ (Сочи работниците) се обади: „Пенситѣ надъ 5.000 л.“ Това значи да не познавате нѣщата! Тѣзи пенсии, надъ 5.000 л., сж много рѣдки. Максималната пенсия е 5.500 л., а по изключение има върху тоя размѣръ 10% заради 60-годишна възраст. Кое ще намалявате? Или трѣбва само да подхвърляме нѣща, които нищо не представляватъ?

А. Неновъ (раб): Има хора, които доятъ отъ петъ крави.

Н. Йотовъ (з): Пенсионери ли?

А. Неновъ (раб): Има и такива.

Н. Йотовъ (з): Но така говорете, а не казвайте: „Ще намалимъ пенситѣ надъ 5.000 л.“ Какви пенсии ще намаляте надъ 5.000 л., когато тѣ не сжществуватъ? Или трѣбва само да се прави демагогия за тѣзи, които сж въ галеритѣ?

А. Неновъ (раб): Сжществуватъ, като напр. пенсионеритѣ отъ дружество „Балканъ“ и пр.

Н. Йотовъ (з): Това е другъ въпросъ. Азъ и на него ще дойда, но сега разискваме другъ въпросъ и не искамъ да се отклонявамъ въ странични въпроси. Интересно е, ако вземемъ да експроприираме тия богатства, както искате вие, дали бихме могли да покримъ поне една малка частъ отъ държавния бюджетъ.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Най-много за една година ще може да се покрие!

Н. Йотовъ (з): За 6 месеца или най-много за една година, докато всичко се изяде. Но тоя въпросъ е отдѣленъ и азъ не искамъ сега да го повдигамъ.

И пенсиятъ, г. г. народни представители, ще трѣбва да бъдатъ засегнати. Ще трѣбва да намѣримъ ония случаи, въ които трѣбва да засегнемъ пенсионеритѣ. Азъ вече казахъ, че, когато мъжътъ и жената сж пенсионери, трѣбва да бъдатъ засегнати тѣхнитѣ пенсии съ една специална наредба, която ще трѣбва да се издаде. Казахъ сжщо случаи, когато единъ отъ двамата съпрузи е пенсионеръ, а другиятъ получава заплатата — и въ тия случаи трѣбва да се намѣсимъ.

Но и другъ единъ въпросъ има. Когато дойде въпросътъ до пенсиятъ, ние ще трѣбва да подчертаемъ, че не трѣбва да има пенсионери млади и здрави хора. Правъ бѣше г. Нейковъ, като каза: „Не е ли срамътъ, г-да, здравъ и правъ човѣкъ, въ разцвѣта на своитѣ сили, на 40, 41 или 45 години, да получава пенсия?“ Това е една аномалия въ нашия законъ за пенсиятъ. Тая аномалия ще трѣбва да престане, съ нея ще трѣбва да се справимъ. Тоя въпросъ ще трѣбва да бѣде разрешенъ съ специаленъ законопроектъ за пенсиятъ, който ще бѣде внесенъ отъ г. министъра на финанситѣ въ недалечно време. И много други несъобразности има въ връзка съ пенсиятъ, които ще се оправятъ съ новия законъ за пенсиятъ, но, сега-засега, въ тая областъ трѣбва да се внесе една справедливостъ.

Азъ смѣтамъ сжщо така, че трѣбва да засегнемъ и всички ония пенсионери, които получаватъ пенсии до 5.000 л., а иматъ месечни доходи 20.000—30.000 л. Това, г-да, провокира, това дразни нашето общество, нашето гражданство. Азъ, напирѣмъ, зная въ нашия градъ нѣкои хора богаташи, които на всѣки 3 месеца получаватъ по 15.000 л. пенсия. Всички хора негодуватъ: „Какъ може тоя богатъ, тоя правъ и здравъ човѣкъ да получава толкова голѣма пенсия?“ Но тукъ може да се направи възражение: „Да, но тази пенсия е за изслужено време. Тоя пенсионеръ получава отъ пенсионния фондъ това, което навремето е далъ като удържки, които сж му направени“. Това възражение би имало известна цена, и азъ за моментъ бихъ отстъпилъ предъ него, но ако държавата не субсидираше пенсионния фондъ, ако пенсионеритѣ получаваха само отъ това, което сж внесли въ фонда. Но, ако остане пенсионеритѣ да получаватъ само отъ това, което има въ фонда, тѣ не биха получавали въ такъвъ случай пенсии въ такива размѣри, въ каквито ги получаватъ днесъ. Щомъ държавата дава отъ 300 до 400 милиона лева субсидия годишно на пенсионния фондъ и ги дава, както на тѣзи, които се нуждаятъ отъ по-добра пенсия, така и на тѣзи, които не се нуждаятъ, защото и безъ това сж богати, тогава тая държава има всичкото основание и право да каже: „На васъ, богатитѣ пенсионери, ще дамъ само това, което бихте получили, ако пенсионниятъ фондъ не се субсидираше отъ държавата, а на васъ, беднитѣ пенсионери, ще дамъ повече“.

Така, че азъ мисля, че ние имаме пълно основание да намалимъ пенсиятъ на онѣзи пенсионери, които иматъ доходи надъ 5 или надъ 10 хиляди лева месечно. Какъвъ ще бѣде процентътъ на удържки, или на намалението, какъвъ ще бѣде размѣрътъ на получаваната пенсия съобразно състоянието на пенсионеритѣ, това ще остане да се обсъди въ комисията, но въ всѣки случай, тоя принципъ е справедливъ, и азъ мисля, че той трѣбва да бѣде прокаранъ въ законопроекта.

Съ това, г. г. народни представители, азъ изчерпвамъ въпроса за пенсиятъ.

Ще трѣбва да се спра и на другъ единъ въпросъ — на въпроса за стабилитета на държавнитѣ чиновници, който се засѣга отъ чл. 11 на законопроекта. Тукъ се направиха критики по тоя въпросъ почти отъ всички досегашни оратори на опозицията — и отъ групата на широкитѣ социалисти, а особено отъ групата на г. г. сговориститѣ, сжщо и отъ г. Домузчиевъ. Г. Домузчиевъ каза — и това е много права мисль — „Трѣбва да се намѣри най-сетне едно правителство, което да прояви тоя героизмъ, да уреди чиновническия въпросъ въ България, да създаде стабилитетъ за чиновничеството“. Да, г. г. народни представители, наложително е най-после да се разреши тоя въпросъ. И дано правителството на Народния блокъ бѣде щастливо —

макаръ и малко по-късно, следъ като уреди другитѣ въпроси — да се замисли и върху тоя въпросъ. Трѣбва стабилитетъ за държавния чиновникъ; трѣбва единъ по-добъръ щатъ. Но въпросътъ трѣбва да се постави така, правилно. И, ако съ оная бележка въ закона за бюджета за 1931/1932 финансова година бѣше уреденъ стабилитетъ на държавния служителъ, азъ нѣмаше да говоря сега по чл. 11 отъ законопроекта и нѣмаше да се противопоставямъ, нѣмаше да искамъ да се отмѣни този стабилитетъ. Но ще ми позволятъ г. г. сговориститѣ да имъ кажа, че тѣ не сж искрени, когато поставятъ така въпроса. Съ това инцидентно прокарано положение въ закона за бюджета не се създава стабилитетъ на чиновницитѣ. Това бѣше едно партизанско законоположение, което бѣше прокарано точно въ последния законъ за бюджета, защото може би се смѣташе, че властта може да се загуби. Това бѣше едно законоположение, прокарано отъ съображение да се запазятъ „нашитѣ“ партизани. Това бѣше едно хитро положение, прокарано въ последния законъ за бюджета. И, г. г. народни представители, ако кабинетътъ на покойния Петковъ суспендира закона за чиновницитѣ, който бѣше създадо правителството преди него, главното съображение за това не бѣше казаното отъ г. Домузчиева, че има нужда отъ стражари да се правятъ избори, не — главното съображение бѣше, че преди това бѣше направена сжщата хитрина: едно правителство назначи свои хора и набързо внесе въ Камарата законъ, за да ги охранятъ отъ тия, които ще дойдатъ следъ него. Това е положението. Ако бѣхте искрени и ако бѣхте създали единъ истински стабилитетъ, никога нѣмаше да дръзна да говоря противъ този стабилитетъ, нѣмаше да отида противъ него: той е необходимъ. Но това бѣше една партизанска уловка, това бѣше една партизанска хитрина, едно измамливо положение. И, ще ми позволите, г-да, да кажа, че тогава, когато вие чрезъ една хитрина, чрезъ единъ измамливъ начинъ, чрезъ едно инцидентно положение въ закона за бюджета, поискате да създадете облаги за вашитѣ партизани, въ ущърбъ на тѣзи, които ще дойдатъ следъ васъ, ще ми позволите, казвамъ, да кажа, че тѣзи, които дойдоха следъ васъ, като виждатъ тая хитрина и измама, иматъ всичкото право да не ви позволятъ да оберете плодовитѣ ѝ. И затова туй положение ще се измѣни, то не може да не се измѣни. Налага се то да се измѣни, защото се намираме предъ следното положение: заваренъ чиновникъ, съ образование отъ второ отдѣление, само защото е билъ заваренъ, да не може да го замѣсти единъ трикласникъ.

Споредъ чл. 4 отъ закона за бюджета на държавата за 1931/1932 финансова година, сега се искатъ служебни и образователни ценове. Установени сж сега такива ценове, при които се закриватъ тѣзи, които сж съ по-низъкъ цензъ, и се препрѣчва пътятъ на хора съ по-голѣмъ цензъ да могатъ да заематъ служби. Виждате, колко е пристрастно това положение, колко партизанско е, и затуй дошлиятъ следъ васъ иматъ всичкото основание да кажатъ: ще го заличимъ. И дано въ бѣдеще, настоящето правителство, съ общи усилия на съставляващитѣ го партии, да може да разреши този голѣмъ въпросъ за чиновническия стабилитетъ. Но сега вие нѣмате основание да се оплаквате.

Н. Пждаревъ (д. сг): Може ли иначе?

Н. Йотовъ (з): Не може иначе, г. Пждаревъ! Турнете си ръката на сърдцето и кажете: може ли иначе?

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Съ една малка поправка — че това положение е по-старо. То не е предвидено отъ последния законъ за бюджета.

Н. Йотовъ (з): Този цензъ е предвиденъ въ закона за бюджета отъ 1931/1932 финансова година.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Въпросътъ не е за запазване старитѣ чиновници, а за единъ цензъ.

Н. Йотовъ (з): Ние не сме противъ ценоветѣ. Но ще кажа и за г. Смилова, че, като дойде на властъ, той назначи въ Пазарджикъ за инспекторъ на труда единъ гостилничаръ съ образование отъ второ отдѣление и той не бѣше класиранъ. А, когато дойде г. Георги Петровъ за министъръ на труда, той назначи единъ съ по-голѣмо образование, но казаха му отъ Смѣтната палата, че и той не може да бѣде класиранъ. Вѣрно е, че и вториятъ нѣмаше цензъ.

С. Василевъ (д. сг): Кажете: въ наше време какъвъ бѣше инспекторътъ и помощникътъ му?

Н. Йотовъ (з): Въ ваше време бѣше единъ добъръ момъкъ. Но и въ ваше време пакъ бѣше онова, което правѣше г. Смиловъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Но при другъ министъръ.

Н. Йотовъ (з): Г. Лѣкарски пъкъ, когато се обръщаше къмъ болшинството, каза: „Г. г. народни представители! Ние поне ви дадохме нѣщо голѣмо; ние ви дадохме единната заплата на чиновника“. Да, г. г. народни представители, вѣрно е, че съ последния бюджетъ се отиде къмъ единната заплата на чиновника и почти я имаме, съ малки изключения. Но това нѣкоя голѣма заслуга ли е? Това стана едва следъ 8 години; това стана следъ като се създаде положението да има по единъ милионъ лева годишна заплата въ Народната банка, да има 75 хиляди лева месечна заплата въ Земледѣлската банка, да има 70 хиляди лева месечна заплата въ мина Перникъ; това стана тогава, когато вие бѣхте отпустили положението въ разстояние на 8 години до такава степенъ, че сами отсѣкохте клона, на който седѣхте. И, ако има нѣщо, което най-много повреди на Демократическия сговоръ, това сж грамаднитѣ заплати, това сж крезовскитѣ заплати за българскитѣ условия, които вие търпѣхте 8 години наредъ. Не забравяйте сжщо така, че вие заварихте единъ бюджетъ отъ 4 милиарда, за да го оставите 9 милиарда. Значи, 8 години изсмуквахте по 5 милиарда въ повече отъ нашия народъ чрезъ бюджета.

Единъ отъ земледѣлцитѣ: А колко излишекъ завариха?

Н. Йотовъ (з): Азъ разбирамъ да бѣхте увеличили бюджета следъ 1923 г. съ нѣкоя по-малка сума, защото наистина трѣбваше да се подобри положението на българския чиновникъ, но да скокне бюджетътъ отъ 4 милиарда на 9 милиарда лева, това бѣше една голѣма грѣшка, и тя докара днешното тежко финансово положение на страната.

М. Дочевъ (д. сг): Нали каза, че нѣма да демагогствуващъ?

Н. Йотовъ (з): Демагогия ли е това? Ето цифритѣ: 6 милиарда и 400 милиона лева е държавниятъ бюджетъ; милиардъ и 800 милиона лева е бюджетътъ на желѣзницитѣ. Това не прави ли 8 милиарда и 200 милиона лева? Като прибавите бюджетитѣ на Българската народна банка, на Българската земледѣлска банка и на мина Перникъ — колко ставатъ? Не ставатъ ли надъ 9 милиарда лева? Каква демагогия има тукъ?

Р. Василевъ (д. сг): Бюджетитѣ на Българската народна банка и на Българската земледѣлска банка никога не сѣ влизали въ държавния бюджетъ.

Н. Йотовъ (з): Добре, ами бюджетътъ на мина Перникъ не влизаше ли?

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Той влизаше.

Н. Йотовъ (з): Е добре, значи 8 милиарда и 200 милиона лева е държавниятъ бюджетъ, плюсъ бюджета на мина Перникъ — ставатъ пакъ 9 милиарда. Както виждате, г-да, азъ ви посочвамъ цифри, а не правя демагогия. Бѣше се стигнало дори дотамъ, че въ вестникъ „Миръ“, или вестникъ „Слово“ — не помня точно въ кой вестникъ — излѣзе статия, въ която, като се питаще докъде сме стигнали, изнасяше се, че чиновницитѣ, сами, подъ носа на министритѣ, които малко се интересуватъ за своитѣ министерства, си били създали около 42 вида странични възнаграждения подъ формата на стотинки, добавъчни, извънредни и пр. Тогазъ се вдигна голѣмъ повикъ, и едва следъ 8 години вие създадохте единната заплата на чиновника.

М. Дочевъ (д. сг): Значи, критиката е излѣзла пакъ отъ нашата срѣда.

Н. Йотовъ (з): Следъ като 8 години търпѣхте тоза положение и когато дойдохте до пропастьта, тогава се усѣтихте. Тази политика, прокарана 8 години наредъ, докара до днешното тежко финансово положение. И затова бѣше много пресилено, г. г. народни представители, отъ страна на г. Лѣкарски, когато той искаше да каже, че създаването на единната заплата било едно голѣмо дѣло на Демократическия сговоръ.

М. Дочевъ (д. сг): Обещахте най-напредъ, че нѣма да си служите съ демагогия, а си служите съ демагогия. (Възражения отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Силно звѣни) Г. Дочевъ! Не прекъсвайте оратора.

Н. Йотовъ (з): Г. Дочевъ! Ако обичате да ми направите бележка, станете и кажете, какво искате. Не Ви чувамъ. Станете и го кажете, за да мога да Ви отговоря!

М. Дочевъ (д. сг): Дерайлирахте отъ правия си пътъ.

Н. Йотовъ (з): Не съмъ дерайлиралъ, вземамъ фактитѣ такива, каквито сж. Тѣ може би бодатъ нѣкого, но, ако бодатъ, най-малко азъ съмъ виновенъ за това.

Г. Лѣкарски направи бележка, че въ 5 месеци много малко нѣщо е направено. Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че, когато 8 години е влошавано положението, и когато сегашното правителство завари едно тежко финансово положение, не може по единъ чудотворенъ начинъ да го поправи за 5 месеци. Това, което може да се направи, ще се направи. Сега се взема първата предпазителна мѣрка да не се разрази злото, да се избѣгне катастрофата, а следъ това, както казахъ и по-рано, ще се прокара единъ широкъ планъ, ще се прокаратъ последователно едни реформи, чрезъ които ще може да се подобри тежкото финансово и стопанско положение, въ което се намира страната и чрезъ които ще може да се заздравятъ положението на държава и народъ.

Нѣколко души отъ оная страна (Сочи лѣвицата) казахъ: да, ама всѣко ново правителство, което дойде на властъ, обича да се оправдава винаги съ тежкото наследство, което е получило отъ своя предшественикъ. Това е вѣрно, г-да, за повечето правителства, но азъ смѣтамъ, че, що се касае до днешното правителство, това е самата истина, и никой нѣма да я отрече. Днешното правителство действително получи едно тежко финансово наследство, което никой отъ васъ нѣма да отрече. Още въ първитѣ месеци то трѣбваше да прибѣгне до бързи и решителни мѣрки, за да спасява положението.

И така, г. г. народни представители, като обсъждате законопроектъ, който ни е представенъ за гласуване, вижда се, че той е една необходимостъ за настоящия моментъ, че, ако не го приемемъ, държавата ще има извънредно голѣми затруднения — тя не ще може да плати пенситѣ на пенсионеритѣ и не ще може да удовлетвори своитѣ най-належащи нужди. Затова приемането на този законопроектъ е една желѣзна необходимостъ. И на г. Нейковъ, който запита: „Вие ще гласувате ли за този законопроектъ?“, азъ отговарямъ: да, защото той е една необходимостъ, една повеля на момента, който праживяваме, защото чрезъ него само ще излѣзъмъ отъ това положение, въ което се намираме. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Александъръ Пиронковъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Г. г. народни представители! Встъпителнитѣ думи на г. Йотовъ сж особено важни. Той каза: „Защо Народното събрание не работи, защо въ продължение на два месеца и половина, вече трети месецъ, не е дало онова, което се очакваше преди всичко отъ болшинството?“ Той изтъкна една причина, обаче забрави да подчертае друга една причина: ако Народното събрание не работи, то е преди всичко и заради това, че не бѣха внесени сериозни и важни законопроекти. Но, ако Народното събрание е бавно въ своята работа, то се дължи и на безколични пререкания и кавги между болшинството и опозицията, които отнематъ много ценно време, и които, ако щете, прѣчатъ твърде много за качеството на самата работа — да бжде тя по-добра. Правителственото мнозинство има по-голѣмъ интересъ да има търпимостъ въ Камарата, да се изслушватъ ораторитѣ, първо, защото може да имъ се посочатъ грѣшкитѣ, и, второ, което е по-важно, то има интересъ да има миръ въ Парламента, да не му се правятъ шикани, да не бжде свѣяно въ неговата работа. Тръгне ли опозицията да прави шикани, да прекъсва, да тормози мнозинството, бждете увѣрени, че мнозинството ще страда отъ това. Ние имаме опитъ отъ миналото, и знаемъ, какво значи, когато опозицията вземе да прѣчи на работата на мнозинството и да тормози Парламента.

Но, г-да, да мина на законопроекта. Той е важенъ, той е съществень, защото той е първиятъ законопроектъ, който захваща да цѣри болката на момента. По него ние искаме да направимъ нашитѣ бележки, и нека да вѣрватъ, че ние желаемъ да бждемъ добросъвѣстни, когато правимъ нашитѣ бележки.

Не бѣше правъ вчера г. министъръ-председателъ, когато се нервираше на бележката, която направи г. проф. Данаиловъ, че този законопроектъ е грѣшенъ въ своето

построение, че така не може да бъде внесен, нито така може да излезе от Парламента. Не може да съберете две работи: извършен бюджет с закон, който урежда друга материя. Това са две различни работи. Не е въпрос за форма, а е въпрос за същество. Ние не влагаме зла умисъл в тая работа, ние не искаме да укорим г. министъра на финансите за нея. Това е въпрос технически, но тая работа трябва обезателно да се коригира, защото единият Парламентът трябва да държи за престижа на своите закони, които създава и които излизат от него. Не може с този законопроект да разрешавате два свръхсметни кредита, един за 1500.000.000 л. и друг за 45.000.000 л. Това, г-да, не издържа никаква критика. Може би през годината да имате 4, 5, 10, 20 законопроекти за свръхсметни кредити, но не може, когато се гласува един законопроект за свръхсметен кредит, в същото време да се гласува втори законопроект за нов свръхсметен кредит. Задачата на свръхсметния кредит — нима защо да влизам в подробности и спорове — е да попълва празнотите на редовния бюджет, който бива един единствен през годината. Идеал е дори да няма свръхсметен кредит през течение на годината, обаче това нбщо досега не се е постигнало. Не може, когато се гласува един законопроект за свръхсметен кредит, да предвидите в един член 150.000.000 л. свръхсметен кредит, в друг член — 45.000.000 л. свръхсметен кредит. Свръхсметният кредит е един. И затуй аз съм дълбоко убеден, че г. министърът нима да прави въпрос от тая работа и ще се съгласи на предложените поправки, за да излезе от Парламента един закон такъв, какъвто трябва и който да отговаря на всички условия, за да не бъде критикуван. Когато в Министерството на финансите има доста добри техници, с които толкова години съм работил, аз се чудя, как са допуснали тази грешка. Тя, обаче, може да се поправи.

Министър д-р А. Гиргинов: Две пера се засягат с законопроекта, които са дълг на действующия бюджет. За този дълг не е предвидено нищо в действующия бюджет, следователно трябва да се гласуват два свръхсметни кредита за този дълг. Вие говорите за два свръхсметни кредити, а законопроектът предвижда изплащането на две задължения на текущия бюджет.

А. Пиронков (д. сг): Свръхсметният кредит може да бъде само един.

Министър д-р А. Гиргинов: Защо се формализирате? Би било смъшно да се мисли, че парламентаризмът се състои в тази форма.

А. Пиронков (д. сг): Не се касае за формата, а за съдържанието.

Министър д-р А. Гиргинов: Ние има да дължим на бължаниците 45.000.000 л. и да посрещаме пенсии за 150.000.000 л. Откъде ще вземем тези пари? Само с закони ще се занимаваме!

Нбкой от земледелците: Да ги пишем на две книги.

А. Пиронков (д. сг): Ще внесете законопроект за свръхсметен кредит и в него ще пишете всички пера.

Министър д-р А. Гиргинов: В един законопроект за свръхсметен кредит, като напишете 20 пера, вие имате 20 свръхсметни кредити. Това е технически издържано и парламентарно, а не това, което вие говорите. Следователно, нима никакво нарушение на формата.

А. Пиронков (д. сг): Аз съм дълбоко убеден, че, като се сложи за разглеждане въпросът в комисията, ще се реши така, както аз казвам.

Министър д-р А. Гиргинов: Това е най-идеалната форма, каквато вие искате! В един закон можете да имате 50 свръхсметни кредити. В един закон за свръхсметен кредит можете да имате толкова и толкова отделни кредити.

А. Пиронков (д. сг): Прочетете чл. 7 от законопроекта.

Министър д-р А. Гиргинов: Вие сте гласували бюджета, тези две пера ги няма, а ние трябва да платим на бължаниците и на пенсионерите.

А. Пиронков (д. сг): Прочетете чл. чл. 7 и 10 от законопроекта.

Министър д-р А. Гиргинов: Действително би била най-глупава тази форма! Ако това е парламентаризъм, то това е кух парламентаризъм.

А. Пиронков (д. сг): Аз съм дълбоко убеден, че в бюджетарната комисия тази работа ще се коригира. Г. г. народни представители! По съдържанието на самия законопроект. Предвиждат се удържки върху заплатите на чиновниците, изборни и държавни, а така също и върху пенсията, в разходи, които са указани в законопроекта.

Първият въпрос, който се налага, е: тая акция на управлението и финансовия министър какви резултати ще даде; оправдават ли се, от гледище обществено, държавно и финансово тия удържки; добива ли се онзи резултат, който министърът на финансите очаква от този законопроект? Аз направих една справка за числото на чиновниците, за което толкова много се е говорило, за което толкова много се е спорило и за което не веднъж финансовият министър и народни представители в миналото са давали данни. Но понеже една голяма част от народните представители сега са нови, не е зле да процитирам тия данни. Ние, г-да, заварихме през 1923/1924 г. 86.202 чиновници; през 1924/1925 г. те стават 86.886 — има едно малко увеличение; през 1925/1926 г. стават 82.385; през 1926/1927 г. стават 82.522; през 1927/1928 г. — 82.644; през 1928/1929 г. — 81.155; през 1929/1930 г. — 80.996. По бюджета за 1931/1932 г. броят на чиновниците е към 83.000, следователно, има едно увеличение от около 2000 души. Това е днес числото на държавните служители по всички ведомства, включително и надничарите. Тази цифра ни дава самото Министерство на финансите и самият бюджет.

С. Патеф (з): Автономните учреждения влизат ли?

А. Пиронков (д. сг): Който мисли, че са повече, да излезе да опровергае бюджета. Ако искаме да бъдем коректни и ако искаме действително да се разберем по един много важен, кардинален въпрос, колко са чиновниците на държавата, трябва да приемем тази цифра. В тази цифра влизат и чиновниците по бюджета на желъзниците. Не влизат само доброволците и свещениците, които получават пособие и т. н.

Т. Тонков (з): Мината „Перник“ влиза ли?

А. Пиронков (д. сг): Не влиза.

Д. Долбински (з): Народната банка влиза ли?

А. Пиронков (д. сг): Народната банка, Земледелската банка и мината „Перник“ са отделни автономни учреждения.

Т. Тонков (з): В 1923 г. бяха ли в бюджета?

А. Пиронков (д. сг): Е, добре, г-да, чиновниците в тия три учреждения не са повече от 2.000 души. Аз говоря за чиновниците по държавния бюджет.

Т. Тонков (з): Заобикаляш онова, което трябва да кажеш.

А. Пиронков (д. сг): Казах и подчертах, говоря за чиновниците по държавния бюджет и по бюджета на желъзниците.

С. Патеф (з): Ама давате сравнителна таблица.

А. Пиронков (д. сг): Тая таблица я дава Министерството на финансите. Аз съм дълбоко убеден, че г. министърът на финансите има точната цифра за броя на чиновниците през последните години и той ще ви я каже.

Аз имам и друга една таблица за числото на чиновниците по категории, установени по щатните таблици. Нова статистика аз нямам; дано г. министърът на финансите да я има и да ни я даде — според както са положени процентите в законопроекта — за броя на чиновниците с заплатата до 2.000 л. месечно, до 3.000 л. месечно, до 5.000 л. месечно, за да направим по-точна сметка. Ние имаме така наречени големи чиновници, извън категориите, всичко 75 души; първа категория —

585 души, втора категория — 4.508 или общо чиновници с висше образование — 5.168 души и, като се прибавят към тях съдиите и професорите — 1.227 на брой — стават всичко 6.395 души. Това сж чиновниците с заплата над 8.000 л.; има нѣкои с 5—6 хиляди лева, но тѣ сж по-малко. Трета категория — 7.726; четвърта категория — 26.605; пета категория — 13.806 и шеста категория — 26.977 души. Това е броят на чиновниците по различните категории, при общ брой на чиновниците 80.789. Понеже сега казваме, че сж към 83.000 души, ще трѣбва да направим известни корекции.

Питамъ сега, по така посочената таблица не се ли вижда веднага къде е болшинството чиновници? Болшинството е въ малките категории. Голѣмите категории, така наречените високи заплати, че сж, значи, воденичният камък на българския държавен бюджет — да се разберемъ веднѣжъ завинаги.

Ж. Маджаровъ (з): Ама приличатъ на конска муха.

А. Пиронковъ (д. сг): Ще видимъ по-нататъкъ на какво приличатъ. — Тогава ще дойдемъ до другото положение: когато имаме така разпределенъ броятъ на държавните чиновници по категории, ако вземемъ удържките така, както сж дадени въ законопроекта — на заплати до 1.000 л. месечно да нѣма удържки, на заплати над 1.001 до 2.000 л. включително — 2%; надъ 2.000 до 4.000 л. включително — 4%; надъ 4.000 до 6.500 л. включително — 7% и т. н. и вземете категориите с по-низки заплати, които сж тритѣ четвърти отъ общия брой на чиновниците или кръгло 66.000 души, и смѣтнете, при срѣдно 4% удържки отъ кръглата цифра — не знаа, дали г. министърътъ на финансите има сжщитѣ сведения — 3 милиарда лева по държавния бюджетъ, вие ще получите 120 милиона лева икономии за една година, 10 милиона лева за месецъ или за 5 месеца — 50 милиона лева.

За общинските и окръжни служители нѣмамъ цифри, обаче по тяхните бюджети, общо взето, въ никой случай заплатите нѣма да надминатъ сумата 600 милиона лева. Като направите и тамъ тѣзи изчисления, ще получите икономия не повече отъ 10 милиона лева. Всичко отъ държавните и изборните служители ще се получи икономия около 60 милиона лева кръгло. Азъ бихъ желалъ г. министърътъ на финансите да даде по-точни цифри, за да бѣда коригиранъ, защото тѣзи цифри азъ можахъ да намѣря, а той има по-голяма възможностъ да намѣри по-точно. Тукъ именно изпъква голѣмиятъ въпросъ, който повдигна г. професоръ Данаиловъ — че е крайно време Дирекцията на статистиката да започне да се занимава съ въпроса за чиновниците, съ тяхния брой въ миналото и въ настоящето, за да знае българскиятъ народъ колко чиновници има, да знае какви горе-долу заплати получаватъ, да знае въобще тяхното обществено положение, защото, когато това се знае, когато това всѣка година се печата, то ще бѣде и единъ контролъ на управлението, което и да е то, тъй като движението нагоре и надолу ще се вижда, а, както е сега, често пѣти управлението да не знае движението на чиновниците.

Т. Тонковъ (з): Както бѣше при сговористите.

Нѣкой отъ земледѣлците: Защо не предложихте това, когато Сговорътъ бѣше на властъ?

А. Пиронковъ (д. сг): Защо не сме го предложили? Ако ние свършихме всичко, какво ще вършите вие сега? Тази работа трѣбва да я разберете: ние сме твърде много направили. „Ама защо не сте го направили?“ Е, да кажемъ, че не сме го направили. Когато ние ви го посочваме, ако намѣрите, че е полезно и ценно, ще го направите; ако намѣрите, че не е нужно, нѣма да го направите. Отъ туй нито България ще загине, нито е толкова важенъ и съществень въпросъ, за да споримъ и да ме прекъсвате по него. Съвсемъ напразно ме прекъсвате. — Добре е, казвамъ, да имаме тѣзи статистики, г-да, защото често пѣти тѣ сж нуждни на Парламента за контролъ, за да му бѣде ясно какво искатъ отъ него и да знае срѣдствата, които гласува, къде отиватъ и какъ се разпредѣлятъ. Ако имаме тая статистика, много лесно днесъ можехме да направимъ смѣтка и дори на г. министъра на финансите, още съ внасянето на законопроекта, щѣше да му бѣде ясно, какво точно ще получи по този законъ.

Нека мина къмъ другъ въпросъ — къмъ пенсията. Г-да! Въ 1931 г. пенсионерите, които получаватъ до 1.000 л., сж 12.215, до 2.000 л. — 16.152, до 3.000 л. — 9.013, до 4.000 л.

— 2.298 и отъ 4.000 л. нагоре — 1.931, или всичко 41.609 пенсионери. Това е положението, споредъ таблицата за това лѣто, която имамъ наръже; сигурно я има и г. министърътъ на финансите. Каза вчера г. професоръ Данаиловъ — а, вървамъ, и г. министърътъ на финансите ще го потвърди — че това число къмъ 1932 г., която настѣпва и за която се отнася законопроектътъ, ще порастне къмъ 44.000 поради многото промѣни, които станаха въ чиновническия персоналъ.

Нѣкой отъ сговористите: Сега порастна съ 1800.

А. Пиронковъ (д. сг): Ще порастне къмъ 44.000. — Сега, г-да, какво се предвижда по тоя законопроектъ? Предвижда се следното: пенсии до 1.000 л. се освобождаватъ отъ удържки; на пенсии до 2.000 л. се удържа 2%, до 3.000 л. — 3%, до 4.000 л. — 4% и отъ 4.000 л. нагоре — 7%. Сумата, която се получава отъ пенсионерите месечно, е 71.559.356 л., която за петъ месеца възлиза на 357 милиона лева. Годишната удържка, т. е. резултатътъ, който ще даде този законъ при тия проценти, за петъ месеца е 10.542.000 л. Значи, 10½ милиона лева се очакватъ отъ пенсията, ако законопроектътъ бѣде гласуванъ и приложенъ въ тази форма, въ която го имаме днесъ. Прибавете тази цифра къмъ другата, вие въ никой случай по този законъ нѣма да получите повече отъ 75 милиона лева. Следователно, 150 милиона лева нѣма да получите. Ние миналата година внесохме законъ за удържки върху заплатите на сжщитѣ чиновници и пенсии и при 10% удържки и за 3 месеца не получихме повече отъ 80 милиона лева; а исканиятъ кредитъ бѣше отъ 120 милиона лева. Въроятната цифра по тоя законопроектъ не е 150 милиона лева, колкото се иска, а е между 50 и 70 милиона лева — значи по-малка отъ половината на това, което се иска.

Съ туй не искамъ да обезцения законопроекта. Законопроектътъ, макаръ че е фискаленъ, има значение не само въ своята материална частъ, но той има и своята морална стойностъ. Каква? Държавното служителство готово ли е да понесе и ще понесе ли такива тежести, каквито очакваме и каквито г. министърътъ на финансите декларира, че ще понесатъ и другите съсловия въ тая страна? Това е за мене важниятъ въпросъ. И отъ тази страна азъ ценя този законопроектъ. Но азъ съмъ длъженъ да предупредя г. министъра на финансите, че ако той очаква да получи отъ тоя законопроектъ 150 милиона лева, нѣма да ги получи. И тогава дохождамъ до другъ единъ въпросъ — за екзистенциния минимумъ 1.000 л. Г-да! Въ проекта, който внесе бившиятъ министъръ на финансите презъ м. декемврий миналата година за 10% временни удържки отъ заплатите на чиновниците и надначарите, нѣмаше екзистенциния минимумъ; искаше се да се удържатъ по 10% отъ заплатите на всички държавни служители. Въ бюджетарната комисиия въпросътъ за единъ екзистенциния минимумъ се повдигна и по него, както и по въпроса за процентите — градация ли да има въ тяхъ, или да има единъ общъ процентъ — много се спори. Министърътъ на финансите тогава, г. Молловъ, държеше — вървамъ и днешниятъ министъръ на финансите, г. Стефановъ, ще държи на това — този екзистенциния минимумъ да бѣде колкото се може по-малък, ако искаме да има резултати. Азъ ви прочетохъ, че отъ около 83 хиляди държавни служители, грамадно болшинство, отъ 66 хиляди души, получаватъ заплата 1.000, 2.000, 3.000, най-много 4.000 л. Но когато тукъ се вписва екзистенциния минимумъ 1.000 л., както се вписа миналата година презъ време на нашето управление, това не даде резултати, защото нѣма да намѣрите мито 100 души които да получаватъ заплата подъ 1.000 л. Това сж само чистачките, които получаватъ заплата по-малко отъ 1.000 л. По бюджета, който е гласуванъ за 1931/1932 финансовата година, минималната заплата на държавния служител е 1.610 л. Има бирници-екзекутори — и тѣ сж около десетина души — които получаватъ по 750 л., обаче за тяхъ се запазва правото, за поощрение, да могатъ да получаватъ допълнително възнаграждение отъ събраните суми и сигурно тяхните заплати ще надскочатъ цифрата 1.000 л. Следователно, или ще трѣбва да махнете този екзистенциния минимумъ отъ 1.000 л., защото е безъ значение, или ще трѣбва да го увеличите до 2.000 л., ако искате да има резултатъ за чиновниците. Ако искате да остане единъ екзистенциния минимумъ и искате да има значение, ние бихме гласували да се освободятъ отъ удържки заплатите до 2.000 л. Защо? Защото, когато пледираме по въпроса за заплатите на чиновниците — който е единъ много голѣмъ въпросъ, но който по необходимостъ и по неволя сега трѣбва да го разглеждаме малко по-ограничено — когато пледираме, казвамъ, по въпроса за заплатите на чиновни-

цитъ и когато въ миналото и тукъ, въ Парламента, и вънъ отъ Парламента, Сговорътъ бѣше много силно атакуванъ и критикуванъ за височината на тия заплати, добре е да знаемъ нѣщо по тоя въпросъ. Г-да! Заплатитѣ, които заваря войната, които съществуваха и презъ време на войната, не ги търпѣ и Стамболийски, нито можеше да ги търпи, защото, когато левтъ се обезцени близо 30 пѣти, единъ разсилень не можеше да живѣе съ 100 л., защото тия 100 л. не можеха да му стигнатъ нито за три дена отъ месеца. Не че Стамболийски нѣмаше това съзнание, обаче когато парата се обезценяваше главоломно, а въ това време приходитѣ на държавата не растѣха тъй главоломно, той заваря бюджетъ 1 милиардъ, включително тоя на желѣзницитѣ и мина „Перникъ“, и затуй търсѣше начини и срѣдства да подпомогне държавното служителство. И ние виждаме, че въ бюджета за 1921/1922 финансова година той предвиди 20% плусъ къмъ заплатитѣ на държавнитѣ служители. За бюджета за 1922/1923 г. той създаде нови щатни таблици, които бѣха одобрени, гласувани отъ Камарата презъ февруарий месецъ, а отъ априлъ почнаха да се прилагатъ. Трѣбваше да минатъ три месеци отъ създаване на таблицитѣ, за да разбере и той, колко тежко бѣше положението на държавнитѣ служители и да предвиди 30% върху заплатитѣ имъ къмъ щатнитѣ таблици. За 1923/1924 финансова година, когато бюджетътъ нараства твърде значително, той измѣня вече и таблицитѣ и съ закона за бюджета на Петъръ Яневъ, който се внесе на 6 юний, се предвидиха вече нови таблици, съвършено подобрени, съ 50% увеличение на заплатитѣ, като за тая цель поиска единъ кредитъ отъ 800 милиона лева. Нѣма нужда да ви повтарямъ онова, което ви каза г. проф. Данаиловъ, че презъ 1922/1923 г. се гласува единъ свръхсметень кредитъ отъ 200 милиона лева за даване еднократна помощъ на чиновницитѣ. Не знамъ дали този кредитъ е билъ изчерпанъ или изразходванъ въ по-малко.

Въпросътъ за заплатитѣ на държавнитѣ служители се навиваше на пръстъ главно отъ привърженицитѣ на Българския народень земеделъски съюзъ — че едно време заплатитѣ били малки, а ние презъ нашето управление, току така, отъ удоволствие, отъ кефъ или пъкъ за да спечелимъ държавното служителство да гласува за насъ, сме ги увеличили. Каточели съ 80.000 гласа, дадени за насъ отъ държавнитѣ служители, кой знае какво ще стане! А вие знаете много добре, че чиновницитѣ въ София — 18.000 на брой — не гласуваха за насъ; знаете, че ние, имайки въ София други партизани, едва получихме 10.000 гласа.

Пропустнахъ да кажа, че до 1921 г. държавното чиновничество бѣше подпомогано косвено; тогава съществувахе и Дирекцията за стопански грижи, и на чиновницитѣ се даваше по-евтинъ хлѣбъ, отколкото се продаваше на пазара, а не както е сега — много по-скѣпъ, отколкото е цената на житото. Знаете, че разликата въ цената се понасяше отъ държавата и общинитѣ. Освенъ това, даваха се на чиновницитѣ по-евтино платове и шаекъ отъ мѣстната индустрия и все на нормирани цени.

Нѣкой отъ земеделѣцитѣ: Г. Пиронковъ да не е станалъ земеделѣецъ, че хвали земеделъското управление?! Просто се чудя!

А. Пиронковъ (д. сг): Азъ говоря за управлението въ България и туй, което говоря, може всѣки день да се провѣри.

Сжщиятъ земеделѣецъ: И всичко това съ бюджета на Сговора отъ 1924 г. насамъ се събори!

А. Пиронковъ (д. сг): Ама ако не си живѣлъ въ България, азъ не съмъ виноватъ! Това, което казвамъ, истина ли е или не? Добре е да послушате и мене, и други оратори, и ваши другари, и г. министра на финанситѣ, и бждете увѣрени, че по много въпроси ще бждете освѣтлени и просвѣтлени, та когато си отидете на село, да мислите малко по-иначе.

Сжщиятъ земеделѣецъ: Мерси за Вашия умъ!

А. Пиронковъ (д. сг): Тогава имаше и законъ за жилищнитѣ нужди и пр. и пр. Искамъ да отхвърля това обвинение, което тежи върху васъ и което вие дълги години нѣкакъ-си понасяхте — че вие сте били мракобѣсници спрямо българското чиновничество, че не сте мислили за него, че не сте му дали какво трѣбва. И вие го дадохте, макаръ съ закъснение. И когато и ние му го дадохме, дадохме го при пълно познаване въпроса. И въ наше време, когато чиновницитѣ получаваха тия заплати, които критикувате, тѣ

сж били 30%, даже 50% по-низки, отколкото бѣха заплатитѣ презъ 1911 година, преди войнитѣ. Когато животътъ бѣше другъ, когато нуждитѣ на хората и въ градъ, и въ село, и на единъ по-обикновенъ човѣкъ, и на единъ по-културень човѣкъ, не бѣха тъй разрастнали, чиновницитѣ получаваха 30% по-малко при много по-скѣпъ животъ. Вие днесъ говорите за евтиния, за спадане ценитѣ на произведенията на земеделъския производител, на селянина, за за което ние, сговориститѣ, до вчера бѣхме обвинявани, че ние сме понизили ценитѣ на хранитѣ на земеделъскитѣ производители.

С. Кирчевъ (з): Не само вчера, но и днесъ ви обвиняваме.

А. Пиронковъ (д. сг): Слава Богу, че доживѣхме момента сами вие да признаете, че това не е било така. Вие днесъ сами твърдите — а и ние не преставаме да твърдимъ — че ако сж спаднали ценитѣ на зърненитѣ храни, причинитѣ сж извънъ възможноститѣ на българското управление.

Т. Георгиевъ (з): Вносътъ на сръбско жито не е извънъ.

А. Пиронковъ (д. сг): И въ миналото, и въ настоящето това е било извънъ неговитѣ възможности. Трѣбваше председателътъ на Народното събрание, уважаемиятъ г. Малиновъ, да признае навремето си, че не бива да се търгува съ въпроса за хранитѣ. Трѣбваше сжщиятъ той преди нѣколко седмици, когато бѣше избранъ за председател на Народното събрание, да каже много полезни работи и за днешния бюджетъ, и за утрешния бюджетъ, какво е било предвидено въ миналия бюджетъ, имало ли е луксъ, имало ли е разточителство, имало ли е пилѣене на пари, . . .

С. Кирчевъ (з): Да, имало е.

А. Пиронковъ (д. сг): . . . и да потвърди отъ високото мѣсто, което той зае, че действително възможноститѣ на бюджета сж крайно ограничени, . . .

С. Ризовъ (з): Ами заемитѣ?

А. Пиронковъ (д. сг): . . . че едва ли би могло да се направи нѣщо повече, че съкращенията ще бждатъ мжчителни, че нѣма какво собствено да съкращаваме, за да се разбере, колко далечъ отиваме въ своитѣ критики и какъ по отношение чиновническиятъ въпросъ не искаме да разберемъ едно — че когато ние дадохме тия заплати на чиновницитѣ, . . .

С. Кирчевъ (з): Имайте предъ видъ, че сключихте заеми за 7 милиарда лева.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

А. Пиронковъ (д. сг): А бе стига си приказвалъ за тия заеми! За тия заеми 8 години се е говорило и сме отговаряли.

С. Кирчевъ (з): А за 5 години ги изядохте.

А. Пиронковъ (д. сг): И още можемъ да отговаряме, но не на тебе, който не можешъ да разберешъ. Само на тия, които разбиратъ, на тѣхъ ще отговаряме.

Нѣкой отъ земеделѣцитѣ: Предъ държавень сждъ ще отговаряте.

С. Кирчевъ (з): На тия, които сж разбирали, сте пращали полицията да имъ говори. Вие не сте говорили на ония, които разбиратъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Ние дадохме на чиновничеството заплати такива, които по онова време бѣха по възможноститѣ на държавата. Ние не сме слѣпи, за да казваме, че днешното време е такова, каквото бѣше времето преди 4 или 5 години, нито пъкъ азъ претендирамъ, като г. Панайотъ Деневъ, да бжда пророкъ и да предсказвамъ още презъ 1924 г. какво щѣло да бжде презъ 1930 г.

П. Деневъ (р): Съ Панайотъ Деневъ не се закачай, защото ще станешъ пишманъ, авторитетний г. Пиронковъ, който така много нахалничешъ отъ трибуната. (Нѣкой отъ мнозинството ржкоплѣска) Не се закачай и много не си въобразявай! Много авторитетно говоришъ и много си въобразявашъ, като давашъ наставления на лѣво и надѣсно!

А. Пиронковъ (д. сг): Съ тоя езикъ, който употребявашъ — че азъ нахалнича отъ трибуната — . . .

П. Деневъ (р): Продължавай приказката си, и не ме закачай.

А. Пиронковъ (д. сг): . . . азъ не мога да те позная сжиятъ ли сж.

П. Деневъ (р): Азъ нито те апострофирамъ, нито те качамъ. Слушамъ те много внимателно, за да видя къде ще стигнешъ. Обаче не си въобразявай, че това внимание е нѣкакво особено зачитане на аворитетното слово, което произнасяшъ!

А. Пиронковъ (д. сг): Азъ не съмъ толкова претенциозенъ.

П. Деневъ (р): Ти си въобрази въ единъ моментъ, че трѣбва налѣво и надѣсно да давашъ насаати и наставления кой какъ трѣбва да мисли, кой какъ трѣбва да разсждава. Виждашъ, че съвсемъ ни въ клинъ ни въ рѣкавъ се закачашъ съ Панайотъ Деневъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Олекна ли ти?

П. Деневъ (р): Продължавай си приказката.

И. Лѣкарски (д. сг): И безъ да му казвате да продължи, той ще продължи.

А. Пиронковъ (д. сг): Вие не бива да изпускате изъ предъ видъ факта, че когато се дадоха тия заплати отъ Сговора, тогава общиятъ коефициентъ на поскжпването на живота бѣше 30—31% — или 10—15% въ повече, отколкото бѣше обезценяването на лева. Вие сжщо така не бива да забравяте, че презъ годинитѣ 1927, 1928, 1929 ценитѣ на зърненитѣ храни — житото, кукуруза и пр. — имаха коефициентъ 37.9, което значи: около 35—40% надъ обезценяването на лева. Тогава се даваха тия заплати, за които говорите. Тѣ, както ви подчертахъ и по-рано, не бѣха вънъ отъ възможноститѣ на българския бюджетъ, нито нѣкога сж надминавали, макаръ и съ единъ левъ, заплатитѣ, които българската държава е могла да отдѣли преди 20 години, при нужди съвършено различни отъ днешнитѣ, много по-малки.

П. Н. Даскаловъ (нац. л): Прибавете тогава и друга точка: че дойдоха до положение, тукъ, въ Народното събрание, депутати и министри да казватъ: „Не знамъ какви сж заплатитѣ вече на чиновницитѣ съ тия стопинки, добавъчни и пр.“

А. Пиронковъ (д. сг): Ако искате да се разпростра и то този въпросъ, мога и по него да говоря.

П. Н. Даскаловъ (нац. л): Говорете по всички въпроси.

А. Пиронковъ (д. сг): Г. Даскаловъ! Ако имаше тѣзи странични възнаграждения, . . .

П. Н. Даскаловъ (нац. л): Това го казваха вашитѣ министри.

А. Пиронковъ (д. сг): И азъ ще ви призная това — . . . ние сме се борили редъ години противъ тѣхъ и сме се мъчили да ги приведемъ въ известностъ.

С. Ризовъ (з): Но не можяхте.

А. Пиронковъ (д. сг): Ако сж се родили тия странични възнаграждения, тѣ сж се родили още преди насъ, защото българскиятъ чиновникъ не бѣше достатъчно платенъ и той търсѣше всевъзможни странични, добавъчни възнаграждения, за да може да си набави онова, което му бѣше необходимо да получи.

П. Н. Даскаловъ (нац. л): А-а-а! Необходимо!

А. Пиронковъ (д. сг): Тѣ се родиха още отъ 1919 г., презъ времето на управлението на Българския земеделски съюзъ. Така че трѣбва да разберете, че въ тая си забележка не сте прави.

П. Н. Даскаловъ (нац. л): 8.000 по бюджета му сж предвидени, а получава 15.000 на ржка!

А. Пиронковъ (д. сг): Сега, г-да, по размѣра на заплатитѣ. Когато ценитѣ на земеделскитѣ произведения спаднаха — тѣ спаднаха близо съ 30% — когато общиятъ коефициентъ на поскжпването отиде къмъ 20, ние намаляхме заплатитѣ на чиновницитѣ. Ние станахме отзвукъ на народното желание, пъкъ и чиновничеството съзна, че е длъжно да помогне въ този случай.

С. Ризовъ (з): Намалихте ли бюджета, г. Пиронковъ?

А. Пиронковъ (д. сг): Намалихме го.

С. Ризовъ (з): Съ колко го намалихте?

А. Пиронковъ (д. сг): Съ единъ милиардъ. Ще ви кажа точнитѣ цифри.

С. Ризовъ (з): Това, обаче, не значи, че сте намалили заплатитѣ на чиновницитѣ.

А. Пиронковъ (д. сг): Не прекъсвайте, моля Ви се! Така не може! И почитаемото правителство се чуди защо се отклоняваме отъ въпроситѣ, които сж ни сложени на разглеждане! Постоянно ни закачатъ и ние сме длъжни да отговаряме на закачкитѣ.

С. Ризовъ (з): Не говорите искрено, заблуждавате постоянно.

А. Пиронковъ (д. сг): Ще ви отговоря и по отношение на бюджетитѣ, какъ сж се развивали.

С. Ризовъ (з): Намалили сте заплатитѣ, а сключвахте заемъ, за да покривате дефицититѣ.

А. Пиронковъ (д. сг): Казахъ, че управлението на Сговора намали заплатитѣ на чиновницитѣ. За пръвъ пътъ то ги намали презъ 1930 г., когато бѣше внесенъ законопроектъ за намаление на всички заплати съ 10%. Както виждате, това намаление бѣше въ единъ процентъ много по-голямъ, отколкото този, който вие днесъ предлагате. После, при изработването на бюджета за 1931/1932 г., когато се установиха ясно заплатитѣ, за да може да се види какво получава българскиятъ чиновникъ, заплатитѣ бѣха повторно намалени при едно изчисление на сжщитѣ на базата на заплатитѣ отъ 1911 г.

С. Ризовъ (з): Намалихте ги на дребнитѣ чиновници, а на едритѣ ги увеличихте.

А. Пиронковъ (д. сг): Заплатитѣ се изчислиха възъ основа на базата отъ 1911 г., като се увеличиха 17—18 и 20 пѣти, и съ това се реализира едно намаление на заплатитѣ между 10% и 50%, въ сравнение съ това, което се получаваше по предшествувания бюджетъ. Намалението отъ 50% се отнасяше само до отдѣлни лица, които по нѣкакъвъ начинъ сж могли да се промушатъ и да получатъ заплати извънредно високи.

Вашата парламентарна група вчера е решила, и днесъ г. Йотовъ каза, да нѣма заплата по-голяма отъ 15.000 л. на месецъ. Ние ви заявяваме, че въ текущия бюджетъ нѣма заплата по-голяма отъ 14.000 л. месечно. Това е максималната заплата. Следователно, ние това сме го направили вече въ бюджета. Кolkото се касае до заплатитѣ, които получаватъ служителитѣ при изборнитѣ, автономнитѣ и други учреждения, въ чл. 3 на сжщия бюджетъ е предвидено, че тѣ трѣбва да бждатъ съобразени съ заплатитѣ на държавнитѣ служители отъ респективния министеръ, или отъ Министерския съветъ. Г. Мущановъ, когато бѣше министъръ на вътрешнитѣ работи, изпълни това постановление на закона за бюджета — назначи комисия за изборнитѣ служители и тая комисия, доколкото ми е известно, приключи своята работа. Ако въ автономната мина „Леоникъ“ продължаватъ да получаватъ голѣми заплати, ние ли сме виновни, че респективниятъ министъръ не е направилъ нуждното? Защо той не е направилъ тая промѣна, когато законътъ му позволява това?

Министъръ-председателъ Н. Мущановъ: И тамъ е направено, г. Пиронковъ!

А. Пиронковъ (д. сг): Така се каза тукъ. Дай, Боже, да е направено!

С. Ризовъ (з): Вие ги направихте автономни, за да получаватъ голѣми заплати. Тамъ е вашата най-голяма вина.

А. Пиронковъ (д. сг): Ето защо, ние дохождаме до заключението, че по въпроса за заплатитъ вие не сте далеч от насъ, вие не сте раздѣлени от насъ, и че ако вие въ продължение на толкова години, тукъ въ Парламента и вънъ отъ него, ни атакувахте и критикувахте, то бѣше само за да се каже, че ни атакувате. Сега, като дойдохте на властъ, видѣхте, че не можете повече да направите, защото ние сме направили възможното, защото сме имали мѣрка за това, което може да се направи и което не може да се направи.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ще ми позволите една поправка.

А. Пиронковъ (д. сг): Заповѣдайте!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Въ разстояние на 7 години критикитъ на опозицията не бѣха чути отъ правителството. Голѣмитъ заплати се намалиха едва въ последния бюджетъ. Затуй, когато говорите за критикитъ, правени отъ опозицията въ продължение на 7 години, ще приемете, че само въ последната, въ седмата година, заплатитъ бѣха намалени. Това е истината.

А. Пиронковъ (д. сг): Азъ туй нѣщо го казахъ, г. министъръ-председателю! Но щомъ желаете — да се пояснимъ. Ние, когато давахме малко повече отъ това, което се дава днесъ, бюджетътъ на държавата бѣше другъ, ценитъ на хранитъ бѣха други, скѣпотията бѣше друга. Когато всичко това се промѣни, когато отивахме къмъ евтения, ние веднага се приспособихме къмъ живота, държавното служителство ни разбра и не протестира за намалението на заплатитъ, макаръ че намалението, което ние направихме, бѣше по-голѣмо, отъ това, което сега вие предлагате. И азъ така си обяснявамъ, г-да, защо вие днесъ, когато ви е известно, че намаленията сѣ направени, не излизате съ единъ проектъ да искате 10% намаление, а излизате съ проектъ за по-малко намаление; защото имате съзнанието, че ако стане това, то ще бѣде пакостно, ще бѣде пресилено и ще докара до разочарование чиновничеството; последното ще почне да смѣта, че въ тежки моменти най-напредъ на него се посѣга, за да се души, а следъ това се търсятъ други стопански съсловия, на които може да се прехвърлятъ известни тежести. Така азъ мога да си обясня, защо намалението на заплатитъ е значително малко; така си обяснявамъ и решението на мнозинството — не знамъ, дали не е само решение на представителитъ на Българския народенъ земеделски съюзъ — което не се съгласява съ мнението на г. Нейковъ. Вижте, г-да, демагогията докѣде може да отиде: представителътъ на социалдемократитъ взема думата и прави предложение, най-голѣмата заплата да бѣде 8.000 л. месечно и ви постави въ положението да не можете да го надсвирите. Ха сега да видимъ, кой може да предложи по-малка заплата отъ 8.000 л.!

Д-ръ И. Бешковъ (з): Ще се надсвирваме ли?

А. Пиронковъ (д. сг): Дотамъ я докарахте вие. Въпросътъ за намалението на чиновническитъ заплати излѣзе отъ ваша страна, г. Бешковъ! Георги Марковъ въ бюджетарната комисиия, съ огледъ да предстоящитъ избори, направи предложение: толкозъ процента намаление на тия чиновнически заплати, толкозъ процента намаление на ония чиновнически заплати, толкозъ процента намаление на всички заплати, и съ този лозунгъ, че заплатитъ ще се намалятъ — отидохте да агитирате всрѣдъ българския народъ. Въ в. „Земеделско знаме“, въ в. „Пладне“ и въ много други вестници се пишеше, какво иска народътъ и се препоръчваше, заплатитъ да бѣдатъ 8—10.000 л. максимумъ.

Въ този моментъ ние трѣбва да подчертаемъ, че българското чиновничество не е врагъ на държавата, че българското чиновничество, ако е платено, то е платено, за да живѣе, че то е необходимо, че то трѣбва да бѣде поддържано и крепено, и духовно, и материално, за да може да твори въ тая държава. Държавното чиновничество е живата сила на държавата. Ако то бѣде годно, ако то бѣде на мѣстото си, ако то бѣде задоволено споредъ нуждитъ на българската действителностъ, преди всичко то ще бѣде отъ полза за всѣко управление, включително и за днешното. Това трѣбва да се разбере. И азъ не мога да разбера, какъ може държавата да просъществува съ едно чиновничество, което тя третира нѣкакси неприятелски и смѣта, че това чиновничество се е нахвърлило на българската държава като кърлежъ, за да смуче нейната потъ, и нѣщо повече — че то не е допринесло за създаването на

българската държава и че тя нѣма дългъ къмъ това чиновничество.

А. Буковъ (з): Измѣствате въпроса, г-нѣ Пиронковъ!

А. Пиронковъ (д. сг): Следъ 50-годишенъ трудъ, положенъ отъ това чиновничество, сега вие да разисквате така — то значи да копаете една пропасть между народа и интелгенцията, която вие обвинявате. (Възражения отъ земеделцитъ) Ако българскиятъ народъ живѣе съ своята интелгенция, съ нейнитъ нужди, ние ще преуспѣемъ.

И. п. Рачевъ (з): Но вие си противоречите въ случая, г. Пиронковъ!

А. Пиронковъ (д. сг): Не бива никога да забравяте, че Парламентътъ може да твори най-хубавитъ, най-идеалнитъ закони, но, ако нѣма чиновници, които да изпълняватъ тия закони, които да разбератъ вашитъ идеи, всички тия закони ще пропаднатъ.

П. Деневъ (р): Да поддържате, че днешното правителство иска да таксува чиновничеството като кърлежи и съ огледъ на това иска тия намаления — това най-малко е недостойно за единъ просвѣтенъ човѣкъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Всичката тази демагогия, която се развива отъ банкитъ на Народното събрание, и отъ всички трибуни въ цѣла България, е единъ фалшъ.

И. п. Рачевъ (з): Тѣкмо това, което говорите понастоящемъ, е демагогия.

А. Пиронковъ (д. сг): Казвамъ, че трѣбваше да се направи всичко, за да може да се създаде едно единение между чиновника и гражданина.

Нѣкой отъ земеделцитъ: Вашата свирка свири съ по високъ тонъ!

А. Пиронковъ (д. сг): Но азъ казвамъ, че не бива да се изкопае една яма, една пропасть между българския гражданинъ и българския чиновникъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Нѣма да го спечелите, колкото и тиради да му пѣте!

Крайно време е да се създаде единъ по-добъръ контактъ между чиновничеството и гражданитъ, чиновничеството да обслужва по-добре българскитъ граждани. Българскиятъ чиновникъ получава заплата, за да услужва на гражданина, да върши всичко онова, което е необходимо, за да може действително българската държава да успѣва и да преуспѣва.

И. п. Рачевъ (з): И пакъ българскитъ чиновници нѣма да гласуватъ за васъ!

А. Пиронковъ (д. сг): Тѣй трѣбва да гледаме на този въпросъ, който е кардиналенъ, който е отъ голѣма важностъ. Всѣко едно управление, което не иска да разбере тая работа, което не иска да разбере мѣката на българския чиновникъ, ще си счупи главата, като предизвика интелгенцията противъ себе си.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ами вие защо си счупихте главата като не я предизвикахте? Оставихте чиновницитъ да ви управляватъ. Чиновницитъ управляваха министритъ въ ваше време. Вѣрно ли е това? Вашитъ вестници писаха, че министъръ Молловъ не знае, колко получаватъ чиновницитъ, и че тѣ си опредѣлятъ сами заплатитъ. То е срамъ така да се приказва!

И. Симеоновъ (д): (Къмъ А. Пиронковъ) 8 години ходѣхте на гезме. Плачете, но българскиятъ народъ плака отъ васъ. Не ви е срамъ да се явявате да приказвате за интелгенция! (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

А. Пиронковъ (д. сг): Диверсии!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Една сурова действителностъ е това, г. Пиронковъ! Никакви диверсии!

И. Симеоновъ (д): (Къмъ А. Пиронковъ) Мълчете!

А. Пиронковъ (д. сг): Ако вие продължавате да мълчите, бѣдете увѣрени, че скоро ще бѣдете принудени да заговорите срещу самото ваше правителство.

И. Симеоновъ (д): Но Вие трѣбва да назите приличие!

А. Пиронковъ (д. сг): Азъ пазя приличие, защото съмъ въ рамкитѣ на позволеното. Не съмъ излѣзълъ нито внѣ отъ приличието, нито внѣ отъ рамкитѣ на българската действителностъ.

И. Симеоновъ (д): Самъ Цанковъ призна, че ние поехме властта при едно тежко положение на държавата.

А. Пиронковъ (д. сг): Ще дойда и до този въпросъ.

И. Симеоновъ (д): Вие си противоречите. Има тамъ смѣшения на езицитѣ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): (Къмъ А. Пиронковъ) Вие винаги сте признавали, че никога не сте били на единъ умъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въ свръзка съ въпроса за чиновницитѣ, ще кажа нѣколко думи по чл. 3 отъ закона за бюджета на държавата, т. е. за оня текстъ, който засѣга цензоветѣ на чиновницитѣ, защото изглежда, че на г. Йотова, който говори преди мене, този въпросъ не му е много ясенъ. Ние този чл. 3, алинея трета отъ закона за бюджета не го създадохме, за да гарантираме нашитѣ чиновници на мѣстата имъ, той не е текстъ, който да повелява несмѣняемостъ на чиновницитѣ — той се отнася само до ценза за постѣпване на служба. Въпрѣки тоя членъ, вие имавте най-широка възможностъ да уволнявате чиновници толкова, колкото си пожелаете. Следователно, не е въпросъ, че ние сме искали да хитруваме, да осигуримъ нашитѣ чиновници. Не е имало тая мисль у насъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Чиновницитѣ отъ предшестващото васъ управление вие ги изгонихте и избихте.

А. Пиронковъ (д. сг): Туй сж фрази. Следъ 9 юний ние не сме уволнили нито една десета частъ отъ това, което вие уволнихте.

Д-ръ И. Бешковъ (з): Колко убийци отъ 9 юний има, които стоятъ на служба? Колко има тукъ въ Парламента?

А. Пиронковъ (д. сг): За какво говорите? За „Одеонъ“ или за „Св. Недѣля“ — нѣщо, което не го е имало въ историята на никой народъ?

Д-ръ И. Бешковъ (з): Азъ говоря за убийствата въ Плъвенско. За тѣхъ говоря азъ. Вие добре знаете! (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ) Ще ми разправяте за уволнения на чиновници! Има убийци, които още стоятъ на служба. Кажете нѣщо за Цоню Матовъ. Плъвенски голѣмци убиха Цоню Матовъ и маса други дейци.

И. Попивановъ (з): (Къмъ А. Пиронковъ) Вие нѣмате право да приказвате за убийства, защото въ ваше време единъ български министъръ падна жертва въ чужда държава. Не само убивахте, а живи ги горѣхте въ пещитѣ.

А. Пиронковъ (д. сг): Кажете нѣщо друго.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Това вършѣхте. Какво да ви кажемъ друго. Съ какво друго можете да се похвалите! (Пререкания между Тодоръ Бончевъ и Симеонъ Патева. Глъчка).

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Т. Бончевъ (д. сг): Не ви е срамъ!

Т. Георговъ (з): Ти пропиля най-хубавитѣ срдства на Търновската окръжна постоянна комисия. Дай смѣтка за похарченитѣ 700 хиляди лева. Кажи, защо те смѣниха отъ постоянната комисия?

Т. Бошнаковъ (з): Оставете го! Той прилича на палачъ.

Т. Георговъ (з): Съ автомобилъ ходѣше да биешъ чиновницитѣ. Побойникъ такъвъ! (Пререканията между Тодоръ Бончевъ и Симеонъ Патева и други земледѣлци продължаватъ)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Т. Бончевъ (д. сг): Не ви е срамъ!

Т. Георговъ (з): Ти ходи въ Варна съ автомобиля на окръжната постоянна комисия да си правишъ бани и имашъ тупето да приказвашъ сега!

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

А. Пиронковъ (д. сг): Г. г. народни представители! Чл. 11 отъ законопроекта е предъ васъ. Всѣки отъ васъ, който е пожелалъ, го е прочелъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Стига, нѣма кой да се слуша!

А. Пиронковъ (д. сг): Съ него не се създаватъ никакви спѣнки за чиновницитѣ, съ него само се създава единъ по-стабиленъ цензъ. Той не представлява абсолютно никаква прѣчка за новото правителство да си назначава чиновници. Защото азъ не мога да твърдя, че днешното правителство нѣма въ своята срдца достатъчно хора, които да отговарятъ на ценза по чл. 3 отъ закона за бюджета.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): И азъ така мисля — че има малко повече отъ васъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Дай, Боже, да има. Тогава, питамъ азъ: защо се ровите тамъ, защо искате да се връщате назадъ?

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Защото вашитѣ сж безъ цензъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Уволнете ги, ако сж безъ цензъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Оградихте ги съ законъ, . .

А. Пиронковъ (д. сг): Не сме ги оградили.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): . . . но ние ще ги отградимъ.

П. Попивановъ (з): Вие съ щикове принуждавахте общински и окръжни съветници да си даватъ оставкитѣ, а ние искаме съ законъ, по единъ чисто демократиченъ начинъ, да ги уволнимъ, защото половината отъ тѣхъ сж престѣпници и сж напълнили киситѣ си по незаконенъ и претсѣпенъ начинъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Цензъ е едно, а образование е друго. Нашитѣ иматъ по-голѣмо образование отъ вашитѣ. Я кажете, кжде въ Ловечъ имавте полицейски приставъ съ срдно образование? Кжде имавте такива околийски началници като нашитѣ?

А. Пиронковъ (д. сг): Вие имате нужното число хора, които искате да поставите на мѣстата на тѣзи, които уволнявате. Когато г. Йотовъ днесъ говори: „Ние сме за stabilitetъ и цензъ, ние се надѣваме, че ще прокараме единъ законъ, съ който ще се опредѣли единъ по-високъ цензъ за чиновницитѣ, за да ги стабилизираме“, когато днесъ и г. министъръ-председателътъ е казалъ на представителитѣ на професионалнитѣ съюзи, че той е сжщо за ценза, питамъ ви: защо трѣбва да се връщаме назадъ? Отъ тази точка трѣбва да вървимъ напредъ, защото тя не е прѣчка, тя не създава никакви спѣнки. Тя не е и егоистична — да защитава чиновницитѣ на Сговора.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: И ние сме за stabilitetъ, но който е дошелъ по партизански начинъ, ще си отиде.

А. Пиронковъ (д. сг): Г-да! Ние създадохме stabilitetъ, несмѣняемостъ на сждитѣ, ние фактически — провѣрете, имате властта сега въ ржцетѣ си, въ Министерството на желѣзницитѣ и въ други ведомства — . . .

Министъръ Д. Гичевъ: Прокурори се самоубиваха.

А. Пиронковъ (д. сг): И сега има самоубийства.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Кажете кжде? Колко сждии, колко прокурори презъ ваше време се самоубиха? Кажете, какви писма пишеха?

П. Попивановъ (з): Кажете, отъ бившиятъ режимъ колко чиновници оставихте? Вие не само че не оставихте нито единъ, ами ги натъпкахте въ казармитъ на шеста дружина и полицейскитъ участъци, безъ да има указъ и заповѣди. И имате още тупето да говорите за stabilitetъ на чиновницитъ. Това е срамътъ!

А. Пиронковъ (д. сг): Въ всички министерства, включително и въ това на желѣзницитъ и на пошитъ — провѣрете, ако искате — вие ще видите, че и безъ да е билъ измѣненъ този законъ за цензоветъ, не се е назначавалъ нито единъ чиновникъ, не се е назначавалъ нито единъ телефонистъ или телефонистка, безъ да е ималъ нужното образование.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Кому разправяте тия работи?

А. Пиронковъ (д. сг): Идете и провѣрете. Въ Министерството на желѣзницитъ въ наше време не се е допуснало да бѣде назначенъ нито единъ спирачъ, нито единъ стрелочникъ, безъ да има прогимназиално образование, ...

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Това е лъжа.

А. Пиронковъ (д. сг): ... безъ да има нужния цензъ за службата, безъ да е прекаралъ поне една година като общъ работникъ, безъ да е държалъ надлежния изпитъ.

Министъръ Д. Гичевъ: И безъ да е далъ декларация, че става сговористъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Не е вѣрно това.

Министъръ Д. Гичевъ: Два коша декларации сж събрани.

П. Попивановъ (з): Вашитъ чиновници работятъ и въ агрономствата, и въ Министерството на благоустройството.

А. Пиронковъ (д. сг): За уволненията ми е думата. (Шумъ)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

А. Пиронковъ (д. сг): Азъ искамъ да повдигна и единъ другъ въпросъ, който е твърде важенъ за управлението, за васъ (Сочи мнозинството) преди всичко и добре е да ме изслушате. Ако вие чрезъ едни такива прийоми се връщате назадъ по въпроса за цензоветъ, ако днесъ безъ никакви особени причини почвате масови уволнения на чиновничеството, ако не му дадете абсолютно никаква гаранция за неговото мѣсто, че ще може да продължава да служи, питамъ ви азъ: туй чиновничество на мѣстото си ли е? Нима вие (Сочи мнозинството) отъ вашитъ приятели не сте разбрали, че днесъ чиновничеството е развълнувано отъ тая нестабилностъ, че то е смутено, че въ министерствата не се работи, че тамъ не се пита нищо, защото не знае, дали ще остане по-нататъкъ на служба, защото не знае какъвъ цензъ ще му се иска и т. н.? Питамъ ви, не е ли фактъ, че чиновничеството е смутено, че то е разстроено и че въ министерствата не се работи?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля ви се, обяснете какъвъ цензъ! Добре ще бѣде да се обясни тоя въпросъ. Кажете, въ какво отношение новото правителство е измѣнило цензоветъ? Вие говорите и разисквате по този въпросъ, но азъ не можахъ да разбера въ що се състои измѣнението на цензоветъ. Кажете, кой законъ сме измѣнили, за да намалимъ изискуемия се отъ чиновницитъ въ България цензъ? Азъ искамъ да знамъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Вие не сте измѣнили нито единъ законъ, обаче предлагате да се измѣни.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Кое?

А. Пиронковъ (д. сг): ... чл. 11.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Вие искате да съедините служебния цензъ съ умствения. Това ли искате?

А. Пиронковъ (д. сг): Да.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля ви се. Съ закона за бюджета вие унищожавате всички обществувачи закони.

А. Пиронковъ (д. сг): Кои?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Всички. А ние сега казваме, че ще трѣбва да се съблюдава законътъ за държавнитъ служители и всички специални закони. Какво измѣнение има тогава? По въпроса за stabilitetъ на чиновничеството, т. Пиронковъ, трѣбва да се приказва сериозно. Вие сте по-младъ. Азъ зная още първия законъ, гласуванъ отъ т. Даневъ въ 1902 г., който даде най-големия stabilitetъ на чиновничеството; който гласува единъ законъ за чиновницитъ, който даваше тая гаранция на чиновницитъ, че всички чиновници отъ неговата партия, които бѣха назначени на служба, се гарантираха; за другитъ, които биха дошли, да нѣма мѣсто. Когато дойде, въ 1903 г., Петковъ на властъ, той, преди да се събере Народното сѣбрание, суспендира този законъ за чиновницитъ и тогава азъ, като младъ народенъ представителъ, имахъ сѣдбата, заедно съ дѣдо Цанковъ, Тодоровъ и Влайковъ, да отида да протестирамъ отъ името на Парламента предъ Князь Фердинандъ за суспендирането на закона за чиновницитъ. Той ни каза: „Азъ съмъ конституционенъ господаръ; пропояшамъ вашия протестъ на съответния министъръ-председателъ“. И ние си взехме дърмитъ и си излѣзохме. Това е историята. Може ли да се мисли сериозно, че, за да се създаде нужниятъ stabilitetъ на чиновницитъ, ще трѣбва да дойдатъ ония, които сж били осемъ години на властъ да създадатъ единъ законъ, че отсега нататъкъ ще се иска такъвъ цензъ? Който живѣе у насъ, при нашитъ партийни нрави, може ли да смѣта, че така ще уреди stabilitetъ за чиновницитъ, или ще трѣбва специаленъ законъ? Това е единъ сериозенъ въпросъ, т. Пиронковъ. Защо да не си приказваме откровенно? Сега правимъ впечатление, че се смѣнява персоналтъ. Кажете, при нашитъ партийни дѣления, когато едно правителство е било осемъ години на властъ — а това е изключение за нашитъ условия — може ли следъ като то падне отъ властъ, персоналтъ да не се смѣни? (Възражения отъ сговориститъ)

Ц. Пупешковъ (д. сг): (Казва нѣщо)

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. Пупешковъ! Отъ колко хора сте искали да ви дадатъ декларация, че сж отъ Сговора, за да ги назначите на служба? (Ржкопѣскания отъ мнозинството) Сериозно да приказваме по тия въпроси, ако искаме да ги редимъ; иначе ще правимъ само партизантѣкъ и никога нѣма да ги наредимъ. Въпросътъ за нареждането на персонала е другъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Преди 20 години Вие сте ходили при царя да искате за зашити stabilitetъ на чиновницитъ. Азъ мисля, че ние нѣма зашто за ходимъ при Н. В. Царя; ние апелираме къмъ васъ да защитите.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Че азъ не ви изпращамъ тамъ. (Смѣхъ)

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: (Къмъ А. Пиронковъ) Ти не разбирашъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Азъ не допускамъ, че вашата партия, както и всички партии отъ блока, сте опрѣли до 100 или 200 души нецензовани чиновници, за които отдавна трѣбваше да разберете.

Т. Бошниковъ (з): Това се казва тепегъзлукъ!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Всички назначени сж цензовани.

А. Пиронковъ (д. сг): На служба трѣбва да бжлатъ ония, които иматъ по-големо право, по-големъ цензъ. Най-после, слага се въпросътъ за българската интелигенция. Трѣбва ли да изкарвате занаятчици, касани и къпачи отъ тѣхния установенъ животъ и да ги поставяте на държавната трапеца, а да забравяте българската интелигенция, която чака да се постави въ услуга на българския народъ?

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Стига си плакалъ за българската интелигенция!

А. Николаевъ (з): Вие спрямо българската интелигенция имате такива грѣхове, каквито нѣма никое прави-

гелство. Вие избихте, бе господине, тая българска интелигенция, а сега идете да говорите в нейна полза! (Глъчка)

А. Пиронков (д. сг): Минавам на другия въпрос, с който ще свърша.

Д-ръ Г. М. Димитров (з): Много голъм поменик, дълъг като великитъ пости, е поменикът на избитата от вас интелигенция.

А. Пиронков (д. сг): Г. г. народни представители! Минавам на друг въпрос, който нѣма тѣй да ви дразни и вървам по-спокойно да ме изслушате. Той е следващият въпрос, който азъ отправямъ къмъ г. министра на финанситѣ. Г. Йотовъ каза, че блокътъ държи на декларацията си, която е направилъ презъ време на изборитѣ. Азъ нѣма да се връщамъ на тая декларация въ подробности. Азъ искамъ само да напомня първата точка отъ тронното слово, въ която е казано, че днешното правителство ще има за задача да премахне дефицита въ бюджета и да стабилизира финансовото положение на страната. Азъ задавамъ този въпросъ и моля г. министра на финанситѣ да обясни, кой бюджетъ . . .

Министъръ Д. Гичевъ: Сега не разискваме нито по тронното слово, нито по бюджета.

Министъръ С. Стефановъ: Нѣма какво друго да каже.

Д-ръ Г. М. Димитров (з): Трима оратори отъ тѣхната група излъзоха да говорятъ и за петъ пари сериозно нѣщо не казаха. Това, което трѣбваше да се каже, го каза, може би, проф. Данаиловъ. (Глъчка)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

А. Пиронков (д. сг): Какви мѣрки мислите да препоръчате на Парламента, за да премахнете дефицита въ бюджета за 1931/1932 финансова година? (Възражения отъ земледѣлцитѣ) И тогава ще се сложи другиятъ въпросъ: когато отъ тазгодишния бюджетъ вече изтичатъ 8 месеци, какви мѣрки ще вземете, за да покриете единъ дефицитъ, който, по вашитѣ смѣтки, е надъ 1½ милиарда лева?

Министъръ С. Стефановъ: Не по нашитѣ, а по вашитѣ.

А. Пиронков (д. сг): И по вашитѣ и по нашитѣ.

И. п. Рачевъ (з): По този въпросъ ще говоримъ, когато разискваме бюджета.

А. Пиронков (д. сг): Азъ питамъ, за останалитѣ 4 месеца, какви мѣрки ще вземете, за да покриете този дефицитъ?

Министъръ С. Стефановъ: Кажете Вие!

А. Пиронков (д. сг): Вие ни поставяте въпроса: „Защо бързате?“ Г-да! Ако времената сѣ нормални, ако е въпросъ за строителство, за общата ви стопанска политика, никой нѣма да ви откаже кредитъ година и две, за да реализирате това строителство, за да приложите вашитѣ идеи. Но въпросътъ е по-конкретенъ. Вие имате бюджета за 1931/1932 финансова година. Трѣбва да го излъкувате. 8 месеца изтичатъ отъ неговото приложение, кога ще дадете мѣрките?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Вие оставихте 1.400.000.000 л. дефицитъ.

А. Пиронков (д. сг): Ние сме оставили 1.300.000.000 л., обаче сме го покрили . . .

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Съ какво сте го покрили?

А. Пиронков (д. сг): . . . и на 30 юний нѣма да дължимъ по този бюджетъ нито единъ петакъ. (Смѣхъ всрѣдъ земледѣлцитѣ)

Министъръ С. Стефановъ: Това е срамно! Мълчахъ, мълчахъ, но трѣбваше да го кажа.

А. Пиронков (д. сг): Отъ 30 юний е печатаниятъ въ „Държавенъ вестникъ“ балансъ, подписанъ отъ министъръ Гиргиновъ, въ който се казва, че всички разходи по бю-

джета на 1930/1931 г. сѣ приключени и платени. Откъде сѣ платени и къде е дефицитътъ? Платени сѣ съ 600-тѣ милиона лева, взети отъ Българската народна банка; остатъкътъ е платенъ отъ печалбата отъ насѣченитѣ монети и около 200 милиона оставатъ за новия бюджетъ. Следователно, намѣрени сѣ срѣдствата да се приключи бюджетътъ. Искамъ да зная за вашия дефицитъ, откъде ще вземете срѣдства, за да го покриете? (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Отъ васъ!

А. Пиронков (д. сг): Това е въпросътъ. Не бива да забравяте, че тѣзи 400 милиона лева вие ги имате по текущия бюджетъ на разположение, като оборотенъ кредитъ, отъ 850-тѣ милиона лева печалба отъ насѣченитѣ монети. Ние сме похарчили 200 и нѣколко милиона лева и оставатъ 600 милиона лева, съ които се покриватъ 400-тѣ милиона лева, които сѣ взети временно отъ бюджета за 1931/1932 г. и имате на разположение още 200 милиона лева, които може да ги върнете на Народната банка. Не забравяйте, че тѣзи суми сѣ останали като оборотни срѣдства съ разрешението на Обществото на народитѣ до месецъ юний 1932 г. Азъ съмъ дълбоко убеденъ, че въ края на краищата тѣ ще минатъ като приходъ на българската държава.

И. п. Рачевъ (з): Ако съ такава искреностъ сте управлявали България 8 години, обясняваме си, защо е дошла до тоя халъ.

А. Пиронков (д. сг): Азъ ви посочвамъ балансъ, подписанъ отъ министъръ Гиргиновъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Ти отъ балансъ не разбирашъ.

А. Пиронков (д. сг): Ако днесъ въ вашия бюджетъ има писано за шестмесечието, че вие имате 150 милиона лева по-малъкъ приходъ, отколкото миналата година; че вие имате да дължите 502 милиона лева по платежни заповѣди, че имате да дължите на пенсионеритѣ за последното тримесечие, че имате да дължите на държавнитѣ чиновници за месецъ и половина, вие сте открити съ надъ единъ милиардъ лева, които днесъ дължите. И азъ, като народенъ представителъ, искамъ да зная, какви сѣ мѣрките на днешното правителство, за да покриете тия суми? Защото, ако днесъ се правятъ диверсии по отношение на Сговора, ако не се взематъ надлежитѣ мѣрки, за да се покриятъ тия задължения, бждете увѣрени, че вие, болшинството, първи ще захванете да вдигате гюрултия противъ правителството, и охотата да се критикува Сговорътъ ще намалѣ много, защото се касае за stabiliteta на българския левъ, защото се касае за stabiliteta на българскитѣ финансии, защото се касае за stabiliteta на българската държава. (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

Министъръ С. Стефановъ: Вие заздравихте лева — нѣма какво да лѣкуваме ние!

А. Пиронков (д. сг): Да, заздравихме го. И даже министъръ-председателътъ г. Мушановъ заяви, че е заздравенъ българскитѣ левъ и че в. „Information“ признава, какво днесъ нѣма по-здрава монета отъ българския левъ, . . .

Министъръ С. Стефановъ: Дай, Боже!

А. Пиронков (д. сг): . . . че когато днесъ има голѣми държави, чиято монета се клатушка, нашиятъ левъ стои на мѣстото си. И азъ съмъ убеденъ, че г. министърътъ на финанситѣ, макаръ да се смѣе, ще прецени усилията на Демократическия сговоръ и, за честта на поста, който заема, ще защити още повече тоя левъ. Ето къде е въпросътъ. Ние не искаме да ви прѣчимъ, обаче въпросътъ е такъвъ, че той не търпи отлагане: трѣбва да се взематъ по-бързо мѣрки, а не следъ 8 месеца, когато ще бжде късно.

Днесъ ни се предлагатъ такива мѣрки съ разглеждания законопроекта. Единъ отъ тия мѣрки сѣ облагането съ нови данъци, а другитѣ мѣрки сѣ съкращенията. Но азъ съмъ дълбоко убеденъ, че и вие ще признаете, какво тѣзи мѣрки сѣ недостатъчни да покриятъ дефицита въ бюджета и че се трѣбва да се потърсятъ още мѣрки, които, колкото по-късно бждатъ взети, толкова по-зле ще бжде за държавния бюджетъ, толкова по-зле ще бжде за правителството.

Нъкой отъ земледѣлцитѣ: За васъ.

А. Пиронковъ (д. сг): И, ако министъръ-председателъ г. Мушановъ каза: „Ние едно време ви предупреждавахме, но не ни слушаште“, и ние имаме днесъ дългъ да ви предупредимъ. (Смѣхъ всрѣдъ земледѣлцитѣ)

П. Попивановъ (з): Пиронковъ предупреждава!

А. Пиронковъ (д. сг): 4—5 месеца минаха вече откакъ сте дошли на власт, но мърки по този въпросъ за премахване дефицита въ бюджета на държавата ние не виждаме до днесъ. (Възражения отъ земледѣлцитѣ) И азъ мога смѣло да ви декларирамъ, че и половината отъ вещественитѣ разходи да съкратите за останалитѣ 4—5 месеца отъ финансовата година, пакъ нѣма да покриете този дефицитъ.

Министъръ С. Стефановъ: Ха, така! Това признание е хубаво.

А. Пиронковъ (д. сг): Заклучавамъ по този голѣмъ въпросъ за дефицита.

Отъ земледѣлцитѣ: Ей-й-й!

А. Пиронковъ (д. сг): Когато критикувате Сговора за този дефицитъ, който е оставилъ, вие не бива да забравяте, че въ последнитѣ три години подъ редъ — което е нѣщо ново въ нашия 50-годишенъ свободенъ политически животъ — систематически бюджетитѣ сѣ приключвали съ излишци, следъ като сѣ покривали всички разходи по редовнитѣ бюджети и всички извънредни разходи.

А. Николаевъ (з): Това не е вѣрно.

И. п. Рачевъ (з): Заемитѣ кжде отидоха?

А. Пиронковъ (д. сг): И ако въ бюджета за последната 1931/1932 финансова година има дефицитъ, това не се дължи на правителството на Сговора; то се дължи на една обща причина, общата стопанска криза въ цѣль свѣтъ. И ако Америка, Англия, Франция, Германия и други държави приключватъ бюджетитѣ си съ дефицити; ако една Америка приключи бюджета си за миналата година съ 923 милиона долари дефицитъ, а за тая година още въ първото четиримесечие има 400 милиона долари дефицитъ; ако една Англия приключи миналогодишния си бюджетъ съ 120 милиона лири стерлинги дефицитъ и се очаква новъ дефицитъ въ новия ѝ бюджетъ, нѣма защо да се чудите, че и въ България презъ последната година отъ управлението на Сговора, поради свѣтовната стопанска криза, бюджетътъ е приключенъ съ дефицитъ.

Азъ съмъ длъженъ да кажа, че ние изпълняваме единъ дългъ като народни представители, когато предупреждаваме правителството, защото, г-да, и вие сте повдигали този въпросъ въ частнитѣ заседания на вашето болшинство и ще продължавате да го повдигате и да подсъщате правителството. Вие не само не бива да се отнасяте съ пренебрежение къмъ въпроса, но трѣбва да ни благодарите, че ние вървимъ заедно съ васъ да подпомогнемъ правителството да разреши часъ по-скоро въпроса за икономитѣ.

Отъ земледѣлцитѣ: Браво, браво!

А. Пиронковъ (д. сг): 6—7 месеца минаха отъ бюджетното упражнение, но не разрешихте този въпросъ. И азъ свършвамъ съ предупреждението, че, ако не вземете мърки, ще се яви дефицитъ въ бюджета. И ако този дефицитъ се отрази върху държавното стопанство, вие ще понесете отговорност за това. (Ржкоплѣскания отъ сповориститѣ. Възражения отъ земледѣлцитѣ)

И. Симеоновъ (д): Значи, ако се приключи бюджетътъ съ дефицитъ, Сговорътъ ще дойде на власт — това е заключението. Ви!

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Цвѣтко Таслаковъ.

Ц. Таслаковъ (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Днесъ имаме да обсъждаме законопроекта за временнитѣ удържки върху заплатитѣ на държавнитѣ служители и на тия при изборнитѣ и общественитѣ учреж-

дения. Когато е въпросъ, откажде ние трѣбва да вземемъ известна временна помощъ, откажде може да намѣримъ срѣдства, за да помогнемъ на държавата, днесъ ние най-напредъ искаме отъ чиновнитѣ, отъ служителитѣ на държавата, за да закрѣпимъ онова, което оставиха тия господа (Сочи сговориститѣ), които оттукъ само разправятъ и крѣкатъ цѣли осемъ години. Г. Пиронковъ ни предупреждава да си отваряме очитѣ, да внимаваме добре, защото бюджетътъ ще се приключи съ голѣмъ дефицитъ и тогава ние да му мислимъ. Да, г. Пиронковъ, да, всички господа отъ тая страна (Сочи сговориститѣ), вие оставихте това положение и ние днесъ сме принудени да търсимъ залъка и на най-дребнитѣ чиновници, които едвамъ получаватъ толкова, колкото да изхранятъ себе си и децата си. И азъ мисля, че вие ще бждете по-скромни, когато дойдете тукъ, на тази трибуна, и особено когато говорите по тоя въпросъ. Вие сте наистина храбри, бързо действувате и обвинявате днешното правителство, че то не е толкова бързо, че то не прави жестове.

Но нека сравнимъ онова, което направихте вие, съ онова, което сѣ дължни да направятъ днешнитѣ управници. Вашиятъ прѣвъ жестъ още презъ 1923 г. бѣше да се отпуснатъ 800 милиона лева и то съ единъ декретъ, за да се подобрятъ заплатитѣ на чиновнитѣ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Тия пари бѣха предвидени въ бюджета.

Ц. Таслаковъ (д): Конституцията, обаче, не позволява такова едно действие, защото се отнася до налагане тежести на българския гражданинъ — чл. 48 отъ конституцията не позволява. Обвиняватъ днешното правителство, че то чакало и че трѣбвало още отъ първия месецъ отъ идването си на властъ да изпълни всичко онова, което е обещало. Обвиняватъ го не че се отпускатъ милиони, но че се съкращаватъ тия или ония разноси, че се намаляватъ държавнитѣ чиновници и че се опростотворява държавната машина. А това днешнитѣ управници бѣха длъжни да направятъ. И, ако не сѣ го направили, ние бързае днесъ съ тоя малъкъ законопроектъ и съ другитѣ, които ще дойдатъ следъ него, да извършимъ тая именно мисия, която трѣбва да изпълнимъ въ нашия политически животъ, за която сме повикани тукъ — да крѣпимъ онова, което вие драхте въ толкова години. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Затова азъ казвамъ, че вие трѣбва да бждете малко по-скромни.

А. Пиронковъ (д. сг): Скоро ще дойде времето и вие да бждете по-скромни.

Ц. Таслаковъ (д): Ние го виждаме повече отъ васъ. Ние го знаемъ, когато бѣхме между тоя народъ, за да го изпитаме на 21 юний, и народътъ го разбра, защото дойде вече до неговата праздна торбичка.

Казва ни Пиронковъ: „Търсете срѣдства да поправите това положение“. Кажете ми, г. Александре, мой приятелю отъ Плѣвень, де да ги търсимъ сега? Изъ празнитѣ торби на ония, които вие толкова години ограбвахте? (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Не казвамъ това въ лошия смисълъ на думата, не казвамъ за ограбване вулгарно, разбойническо; ограбихте го съ лоша финансова и стопанска политика.

Нъкой отъ земледѣлцитѣ: Ограбихте го безъ пушка.

Ц. Таслаковъ (д): Вие стопихте два грамадни заема. Азъ не помня въ историята ни да сѣ правили толкова голѣми заеми. Единъ пътъ сключихте единъ заемъ за 2½ милиарда, другъ пътъ единъ заемъ за 3 милиарда, които се стопиха вътре въ три—четири години! Вие не само че стопихте тия милиарди, но вие изпразнихте Българската народна банка, вие унищожихте и ония авоари, които тя имаше въ странство, и вие докарахте положението дотамъ, че имаше единъ Шаронъ, който е пратенъ тамъ, да стои на вратата на тая банка и да не ви дава да припарите, защото знае, че вие още по-нататѣкъ може да я опраздните. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Тия работи на село може да приказвате, ама тукъ, моля Ви се, не е възможно да се приказва тъй.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Ц. Таслаковъ (д): То е много смѣшно туй, което става тукъ, ако не е въ сжществото си скръбно. То е скръбно затуй, защото ние сме принудени днесъ да търсимъ срѣд-

ства отъ заплатитѣ на чиновницитѣ, на държавнитѣ служители, за да закрѣпимъ какво-що, за да посрещнемъ ония нужди, които не чакатъ, които днесъ не траятъ, които виждаме, че, щомъ прескочимъ новата година, презъ януарий, февруарий, ще бждатъ една опасностъ, и ние ще се намѣримъ предъ едно положение, което не знаемъ, какво ще бжде. Близко 1 милиардъ лева е дефицитътъ отъ нашия бюджетъ. Днесъ сме принудени да плащаме 1 милиардъ лева, за да изкупуваме хранитѣ на това работно население, порди безцѣнѣка имъ, за да му дадемъ възможностъ и то да живѣе, та нагѣдинъ да работи пакъ, защото, ако и то престане да работи, нѣма да имаме догодина и това, което днесъ имаме — скѣпо или евтино, все пакъ го имаме.

Вие говорите тукъ отъ тая трибуна отъ вчера по чиновническия въпросъ. Тоя въпросъ не е повдигнатъ за пръвъ пътъ сега. Чиновническия въпросъ трѣбваше да дойде до днешното дередже, за да идватъ и вие тукъ да казвате, че той трѣбва да бжде разрешенъ. Азъ не знамъ кой докара тоя въпросъ до това дередже: ние ли, които ходѣхме между тоя народъ да го будимъ, за които вие казвате, че сме ходили да демагогствуваме, или вие, които претендирате, че не сте демагогствували? Какво правѣхте вие надѣло тукъ? Докарахте това положение, което е днесъ? Отде дойде то? Отъ вашето невнимание отъ тамъ, отъ банцитѣ, на които стоите. Защото често пъти за тия, които стоятъ на тая маса (Сочи министерската маса), дохажда работата до тамъ, че не виждатъ, пѣкъ дори и да виждатъ, не могатъ да взематъ мѣрки, ако нѣматъ една силна подкрепа отодолу. Вие не слушате, какво ви говорѣше опозицията тогава, а днесъ Пиронковъ каза: „Ние навремето направихме грѣшка — слушайте сега пѣкъ вие насъ“. Какво да ви слушаме? Да оставимъ нашия бюджетъ непоправенъ ли? Та, той е вашъ бюджетъ, не е нашъ.

А. Пиронковъ (д. ср): Ще го поправяте.

Ц. Таслаковъ (д): Ще го поправяме, но какво ще поправяме? Ще направимъ всичко, каквото можемъ: ще съкратимъ числото на чиновницитѣ, като опростотворимъ държавната машина; ще оставимъ толкова чиновници, колкото държавата може да издържа. Не можемъ да туришъ на единъ харманъ 20 коня, щомъ имашъ само 100 снопа въ хармана, защото тѣ ще ги изядатъ докато ги овършеятъ. Държавната машина може да пострада въ нѣщо, но ние ще направимъ тия съкращения, защото трѣбва да ги направимъ, за да спасимъ държавата.

Тукъ, отъ министерската маса, господата сѣ го казвали много пъти — казвали сѣ го и вамъ, и намъ — че държавата е дошла до такова положение, че тя действително е въ невъзможностъ да се крепи, че тя днесъ не може да изплати заплатитѣ на чиновницитѣ, че не може да плати пенситѣ, че не може да изплати разни малки и голѣми дългове, отъ тукъ и отъ тамъ, камо ли да помисли за нѣкакво благоустройство, за създаване на благосъстояние и т. н. и т. н. Защо въставате тогава вие противъ тоя законопроектъ? Защо сте седнали да плачете сега за държавнитѣ чиновници? Защо не мислѣхте за тѣхъ по-напредъ, тогава, когато, толкова много ги намножихте и се ухитрихте съ тия ваши цензове, като турихте една бариера, за да не може по-нататѣкъ онзи, който е постѣпилъ на служба следъ васъ, дори да смѣни онзи чиновникъ, който се е провинилъ въ нѣщо? И азъ ще ви спомена само единъ случай, за да видите, колко далечъ сте отишли въ тая сфера, за да видите, колко това нѣщо е долно, дори гнусно. Единъ гимназистъ изпитва единъ третокласникъ, който стои на служба до 1 априлъ 1929 г. Третокласникътъ може да заеме служба, но неговиятъ учителъ, който го е изпитвалъ и който му е далъ дипломата, той не може да бжде вече чиновникъ, не може вече да заеме тая служба, за която по-рано е могълъ да издава дипломи, защото не е билъ на служба преди тая дата, ...

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Презъ сговористско време.

Ц. Таслаковъ (д): ... преди 1 априлъ 1929 г.

Д-ръ И. Бешковъ (з): Това е тѣхниятъ стабилитетъ на чиновницитѣ!

Ц. Таслаковъ (д): Това е вашиятъ абсурдъ!

Т. Георгиевъ (з): Това наричатъ тѣ стабилитетъ!

Ц. Таслаковъ (д): Това е абсурдътъ, който вие направихте, и днесъ вие искате да ни вържете рѣцетъ, за да не можемъ да направимъ онова, което трѣбва да направимъ, за да разбиемъ оная бариера, която вие сте поставили тѣй незаконно, дори, както казахъ, гнусно.

Минавамъ на въпроса, защото времето е кратко. Иначе бихъ ви отговарялъ, г. Пиронковъ, баремъ още единъ часъ и половина, и то твърде основателно, а не, като Васъ, да казвате тѣй кесимъ сума приказки. Вие казвате, че сте намалявали бюджета, а азъ ще ви посоча само два примѣра, за да видите, какво сте намалявали. Намалявали сте на малкитѣ, но на голѣмитѣ не сте намалявали. По пошитѣ и телеграфитѣ има началникъ въ София съ заплатата 66.720 л. по бюджета за 1930/1931 г., а за 1931/1932 г., когато проглушихте свѣта, че ще намалявате, заплатата му е 76.500 л. Въ Бургазъ имате началникъ съ 63.840 л. заплатата за 1930/1931 г. и 76.500 л. за 1931/1932 г. и т. н. Има много примѣри, отъ които ще се види, че не само не сте намалявали — намалявали сте малко на дребнитѣ чиновници — а сте увеличавали твърде много на голѣмитѣ.

Днесъ ще трѣбва да одобримъ искането на финансоия министъръ, макаръ и да е дошло малко късно. Казвамъ това, защото ако то бѣше дошло презъ м. августъ, щѣхме да имаме двойно по-голѣма сума събрана, та да не дохожда г. Пиронковъ да казва: „Какво сте събрали!“ Че какво да съберемъ, когато вие сте го обрали!

Вѣрно е, че чиновницитѣ въ България не сѣ тѣй скѣпо платени, както въ другитѣ държави, и вѣрно е, че тѣ сѣ ценни служители на България. Разбира се, има и малки изключения — чиновници, които стоятъ въ канцеларията и кой знае какви планове кроятъ и подпомагатъ ония, които искатъ да използватъ властта. Но, въ голѣмото си мнозинство, българското чиновничество не може да бжде обвинявано и ние трѣбва да мислимъ за него, защото, ако въ една държава чиновницитѣ сѣ зле, тѣ не могатъ да изпълняватъ своитѣ функции добре и отъ това най-напредъ ще страда народътъ, който търси отъ тѣхъ управа.

Едно време говорѣха, че Петко Каравеловъ билъ голѣмъ демагогъ, и, когато отивалъ между населението, говорѣлъ все такива работи, каквито се искало на населението. Предъ многохлядно събрание въ 1899 г. единъ слушателъ го запиталъ: „Г. Каравеловъ! Какво ще правимъ съ заплатитѣ на чиновницитѣ и на офицеритѣ?“ Каравеловъ каза: „На тоя въпросъ ще ви отговоря: рушветчий чиновници не ща и дрипави офицери не ща“. Това е билъ отговорътъ на Петко Каравеловъ. Но когато дойде на властъ въ 1899 г., само отъ военния бюджетъ той направи голѣма икономия, като го намали отъ 68 милиона лева на 22 милиона лева. Тогава, въ 1899 г., той завари бюджета готовъ. Въ 1901 година той завари готовъ бюджетъ, но каза: „Азъ съмъ говорилъ предъ този народъ, че ще намали разходитѣ и ще сторя това“. И той изработи новъ бюджетъ за 7 месеци. Първиятъ бюджетъ, който завариохме, се упражняваше до 1 юний, 5 месеци; вториятъ се приготви за 7 месеци, намаленъ наполовина спрямо оня, който бѣше преди. Не говоря колко е билъ бюджетътъ на книга, защото ако вземете бюджета отъ онова време, ще констатираме, че на книга се предвижда 83 милиона лева, а въ сѣщностъ, при сключването, възлизаше на 160 милиона лева.

Свършвамъ съ този въпросъ и минавамъ направо на законопроекта, който ни занимава. Азъ пакъ ще кажа: жалко е, че искаме да вземемъ отъ залѣка на чиновника; жалко е тоже, че вземаме отъ залѣка на работника, на занаятчията, на земледѣлца и на всички. Ето на, за да платимъ житото на селянитѣ трѣбваше да увеличимъ цената на хлѣба за консоматоритѣ, следователно и отъ тѣхъ да вземемъ, но ние сме длѣжни да сторимъ това. И азъ мисля, че е по-добре сега да направимъ това, и то като вземемъ малко повече, за да можемъ по-скоро да излѣземъ отъ положението, въ което се намираме и да не става нужда идущата година пакъ да търсимъ срѣдства. Затова азъ предлагамъ процентитѣ, които сѣ предвидени въ чл. 1 на законопроекта да бждатъ измѣнени така: вмѣсто предвиденитѣ 2%, 4%, 7%, 10% и 12%, да бждатъ: 3%, 5%, 8%, 12% и 15%, а за заплатитѣ отъ 15 хиляди лева нагоре — 25%. Когато дойде време да се внесе бюджетопроектътъ, нѣма да бжде зле да се помисли и за съкращаване числото на чиновницитѣ. Вие не можете да откажете, г-да, че въ което учреждение да отидете — съ малки изключения — ще намѣрите чиновницитѣ не по маситѣ имъ. Дори случва се такова нѣщо: отидете да търсите нѣкоя преписка и ще се разхождате въ 5—6 стаи, докато намѣрятъ тая преписка, или пѣкъ, ако не я намѣрятъ, ще ви изпратятъ кой знае кжде изъ България и после ще се връщате пакъ. Това нѣщо го изпитахъ онзи день и за туй ви го казвамъ.

По въпроса за пенситѣ. Това е най-нѣщастниятъ въпросъ въ България и той трѣбва въ скоро време да бжде сложенъ на разглеждане. Така, както и сега, не може да се остави. Не е въпросътъ да има опредѣлени голѣми пенсии, пѣкъ да не можемъ да ги изплащаме. Отъ друга страна

не бива да се плащат пенсии за охранване — не за прехрана — за обогатяване, . . .

Обаждаат се: За уговане.

Ц. Таслаковъ (д): . . . за уговане, както казват нѣкои. Пенсията е една помощъ, която трѣбва да се дава умѣрено, за да подкрепи онзи, който е изтощенъ отъ дълготойното и почтено служене на държавата си. Трѣбва разумно да се използватъ вноскитѣ на държавния служителъ, които той прави всѣка година, та когато остарѣе или му се случи нещастие, да бѣде подпомогнатъ. Тѣй както сега раздаваме пенситѣ, азъ мисля, че не ще можемъ да изкараме докрай. Днесъ изияжданъ пенсионниятъ фондъ, утре изияжданъ пенсионниятъ фондъ, въ краи на краищата ще се стигне до положението никакви пенсии да не може да се даватъ. Удрѣжкитѣ, които се правятъ на служителитѣ, трѣбва да бѣдатъ разумно оползотворявани, набранитѣ суми съответно да бѣдатъ олихвявани, та да може чрезъ срѣдствата на пенсионния фондъ да се подкрепятъ вноскитѣ и да получатъ онова, което имъ се пада. Знаете, че вноски се правятъ въ застрахователнитѣ дружества, които печелятъ грамадни пари, защото управляватъ фондоветѣ си математически. И въ уреждането на пенсионния фондъ трѣбва да има математика, трѣбва да се приложи теорията за вѣроятноститѣ, да се правятъ такива удрѣжки, които сѣж необходими за покриване разходите въ бѣдеще.

Понеже сме дошли до положението пакъ да търсимъ срѣдства за пенсионния фондъ и за да не ни осѣжда поне г. Пиронковъ, че много малко сме щѣли да вземемъ отъ пенситѣ, азъ предлагамъ едно измѣнение на процентитѣ, предвидени въ чл. 4 на законопроекта, като вмѣсто 2%, 3%, 4%, 7% бѣдатъ 3%, 5%, 8% и 10%. Азъ моля г. министра да се съгласи съ това.

Но азъ моля още едно нѣщо. Не само държавнитѣ чиновници, а и служителитѣ при онѣзи учреждения, които ние наричаме автономни, взематъ народни пари. Ще ви кажатъ, че тѣхнитѣ заплати не се взематъ отъ държавния бюджетъ, какво ще посѣгате тамъ. Тѣ не сѣж отъ държавния бюджетъ, г-да, но тѣ сѣж отъ залька на сѣщия народъ, който плаща на държавнитѣ служители. Затова трѣбва и на чиновницитѣ при автономнитѣ учреждения да се правятъ удрѣжки по сѣщата таблица, която тукъ опредѣляме за държавнитѣ чиновници. Тѣй както ще правимъ удрѣжки на окръжнитѣ, общинскитѣ и други обществени служители, така трѣбва да направимъ удрѣжки и отъ заплатитѣ на онѣзи чиновници, които работятъ въ автономнитѣ учреждения, каквито сѣж Българската народна банка, Българската земледѣлска банка, мината „Перникъ“ и други подобни. Преди малко, когато запитахъ г. министра, защо това не става и за служителитѣ при автономнитѣ учреждения, той ми каза: защото автономнитѣ учреждения били намалили заплатитѣ на своитѣ служители до края на годината. Тѣ може да намаляватъ заплатитѣ на своитѣ служители, но онова, което тѣ намаляватъ, то не отива въ полза на държавния бюджетъ, то отива въ приходъ на тѣхния бюджетъ, а ние искаме помощъ отъ залька на тѣхнитѣ служители — както държавнитѣ чиновници даватъ, така и тѣ да дадатъ.

Дори азъ отивамъ малко по-далечъ. Може да ви се види малко смѣшно и странно. Ние имаме и други учреждения, каквито сѣж застрахователнитѣ дружества, акционернитѣ дружества, кооперативнитѣ сдружения, въ които тоже има чиновници и служители. Отъ тѣхъ сѣщо така можемъ да поискаме да помогнатъ, защото България е за всички, отъ нея чакатъ всички, отъ нея се крепятъ всички, трѣбва всички да дадатъ, иначе не може. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Уважаемиятъ професоръ Дянаилъвъ каза ценни мисли отъ тая трибуна по чиновническия въпросъ, по въпроса за stabiliteta на чиновницитѣ, по въпроса за бюджета и т. н., но тия въпроси днесъ не ги разглеждаме. Когато бѣде внесенъ бюджетътъ, тогава нека дойдатъ всички авторитети тукъ да си кажатъ думата, за да наредимъ единъ бюджетъ, който да не се приключва съ такъвъ дефицитъ, какъвто ни предвещава г. Пиронковъ. Ние ще трѣбва да уравнисимъ бюджета дотолкова, доколкото можемъ. Ние не трѣбва да се спираме предъ нищо. Може да има страдания — ще ги понесатъ всички, отъ най-малкия до най-големия, отъ най-сиромаха до най-богатия, отъ най-простия до най-учения. Иначе не може. Защото можемъ да имаме каквото щете благосъстояние, но ако държавата ни е разгромена, ако тя е продѣненъ чувалъ, ние не ще имаме спокойствие въ тая страна и нѣма да се радваме на онова, което съ трудъ сме изкарали. Това имамъ да кажа. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Предлагамъ да се прекратятъ дебатитѣ, за да не ме засѣнчи нѣкой Пиронковъ! (Смѣхъ всрѣдъ мнозинството)

Н. Пѣдаревъ (д.сг): Г. председателю! Прекратяване на дебатитѣ може да стане, само когато сѣж говорили десетъ души народни представители.

В. Коевски (нац. л): Толкова сѣж говорили.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Констатирамъ, че списъкътъ на ораторитѣ е изчерпанъ, следователно, фактически дебатитѣ сѣж прекратени.

Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Законопроектътъ, който се разглежда, предизвика доста обширни дебати. Съ голѣмо търпение азъ изслушахъ всички критики по него. Трѣбва да се съгласимъ, че въ голѣмата си частъ тѣзи критики бѣха и несъстоятелни, и несериозни. Азъ разбирамъ, че всѣки законопроектъ, особено отъ финансовъ характеръ, дава право да се засѣга политиката на правителството и народниятъ представителъ има право да я разкритикува, но азъ не разбирамъ, г. г. народни представители, защо по този законопроектъ ясенъ и по редицата други законопроекти, които ще следватъ, било за да се търсятъ ресурси, било за да се правятъ съкращения, за да можемъ да свържемъ двата края, за да можемъ да преживѣемъ днесъ за утре, трѣбва да ставатъ такива обширни дебати и да се влиза въ обсъждане на въпроси, които нѣматъ абсолютно нищо общо съ разглеждания законопроектъ. Азъ не отричамъ, че, ако се придѣржаме строго въ формата, действително по всѣки законопроектъ може да се дебатира и всѣки народенъ представителъ има право да приказва по единъ часъ, но ако вървимъ по този пътъ ние ще се приповтаряме по всѣки законопроектъ и най-сетне ще изкажемъ всичко онова, което ще има да кажемъ по бюджета, когато ще се даде възможностъ да се критикува широко политиката на правителството.

Азъ не разбирамъ смисъла на критикитѣ, които се правиха и около щата на чиновницитѣ, и около тѣхния брой, и около пенситѣ, и около други въпроси, които се засѣгнаха. Ето защо, азъ казвамъ, че въ голѣмата си частъ тѣзи критики бѣха несъстоятелни, несериозни. Азъ си позволявамъ да направя тази бележка, защото имамъ съзнанието, каква колосална работа предстои на днешния Парламентъ по народо-стопанскитѣ и държавно-финансовитѣ въпроси и не знамъ докъде ще стигнемъ, ако по единъ тѣй маловаженъ въпросъ се спираме да говоримъ толкова много.

Н. Пѣдаревъ (д.сг): Ще стигнемъ до нощни заседания.

Министъръ С. Стефановъ: Сѣщината на въпроса, г. г. народни представители, не е въ всичкото онова, което се засѣгна тукъ. Сѣщината на въпроса е: защо днесъ трѣбва да се посѣга на залька на българския чиновникъ, защо презъ срѣдата на бюджетното упражнение правителството трѣбва съ редъ законоположения въ две посоки — въ посока на икономии и въ посока на търсене нови ресурси — да свързва двата края? Азъ се чудя на куража на господата, които управляваха до вчера, че по единъ тѣй ясенъ въпросъ правятъ критика на днешното правителство, като едни отъ тѣхъ искаха да се представи планъ за стопанската и финансовата политика на правителството, а други казваха: „Кои ви сѣж мѣркитѣ за премахване на стопанската криза?“ Г. г. народни представители! Нѣма по-смѣшенъ въпросъ отъ въпроса: „Кои ви сѣж мѣркитѣ да премахнете стопанската криза“, колкото и самъ по себе си този въпросъ да е голѣмъ. Такава криза не се премахва въ месецъ, два, три, и азъ не чакахъ отъ никого тукъ сериозно да сложи въпроса: „Кои ви сѣж мѣркитѣ да премахнете стопанската криза?“ Тогава трѣбваше да добави „и финансовата криза“. Г. г. народни представители! Нашата задача, за зла частъ, е, какъ да свързваме всѣки денъ двата края на текущия бюджетъ, който заварихме. Нито министърътъ на финанситѣ, нито болшинството, нито правителството искатъ да започватъ съ такава една неблагодарна работа, какъвто е настоящиятъ законопроектъ за намаление на чиновническитѣ заплати. Много съзвиза се излѣха за българското чиновничество днесъ и вчера отъ тая трибуна. И азъ не мога да се начудя и да разбера, дали сериозно този въпросъ се третираше по такъвъ начинъ или се търсѣше да се правятъ диверсии съвършено несъстоятелни и слаби, за да се спечели българското чиновничество въ този моментъ, когато правителството посѣга да вземе отъ него? Ние държимъ смѣтка за българското чиновничество и сме убедени въ неговото високо

съзнание. Ние констатираме, че днес не само българското чиновничество и българските пенсионери, но въобще всички български граждани си дават ясен отчет за всичко онова, което преживява днес страната и държавата, и са готови — за което всички трябва да се поздравим — да понесат жертви, според силите си, за да може да се излезе от днешното тежко положение.

Ако ми бъде позволено да ви нарисувам картината на положението, от което има да излезем днес, и в областта на народното стопанство, и в областта на държавните финанси, аз ще трябва да ви кажа, че тия намерения, които правим на чиновническите заплати, няма да дадат нищо много. Ако бих изнесъл, какво е положението днес — но смътанъ, че не е удобно, пък и всеки чувства, че няма нужда от голъми разяснения, то се знае, защото всеки го изпитва на гърби си — ако бих изнесъл, казвамъ, какво е положението, аз бих имал куража да поискамъ и от българските чиновници, и от българските стопани, всеки да даде по 20% от своето състояние жертва, за да спасим останалите 80% процента, за да можем да излезем на равнището, та утре, при един настъпил щогоде стабилитетъ, всеки да може да работи по-нататък свободно. Аз се страхувамъ да предложа тази мърка, макаръ при днешната съвтовна конюнктура и специално при европейската, когато никаква помощ и подкрепа не можем да търсимъ от никъде и сме оставени сами на себе си, на своите сили, такава една мърка да би била повече от разумна. Ние ще се мъчимъ да си помогнемъ постепенно, постепенно, съ едно разумно разяснение на нщата и на положението. Аз се надявамъ на широката подкрепа на цялотокупния Парламентъ, не само къмъ болшинството, защото ще бъде престъпление, ако нкой ще дойде да демагогува въ такъв моментъ и още отсега да се правятъ диверсии, да се критикува една политика, която въ този моментъ още не може да даде резултати, нито може да бъде начертана, макаръ че ние за насъ си я имаме начертана. Ние си я имаме начертана, но тя не може да бъде изнесена, защото неизвестноститъ въ момента, въ който оперираме, съ толкова много, че азъ за себе си не смѣя да кажа, какво ще правя утре. Повече от туй, азъ, като министъръ на финанситъ, не мога да ви кажа, и смѣтамъ, че не съмъ на кривъ пътъ, като се въздържа.

Онзи день тукъ мина единъ законопроектъ за измѣнение закона за Народната банка. Азъ благодаря за благо-разумието, проявено по този законопроектъ, отъ народното представителство и специално благодаря на господата тукъ (Сочи говорителитъ), че не взеха думата. Азъ не злоупотрѣбихъ съ този тѣхенъ тактъ, не казахъ нищо и законопроектътъ мина. Нима азъ, който въ миналото съмъ ималъ случаи, при прокарването на известни мѣроприятия отъ финансовъ и стопански характеръ, да правя съ една яснота и категоричностъ моитъ предупреждения, нима азъ днесъ нямамъ моралното право да използвамъ този законопроектъ, толкова удобенъ и популяренъ за менъ, за да кажа по него нколко думи? Нима азъ не можехъ отъ него да изкова много силни обвинения противъ онѣзи, които бѣха до вчера на властъ? Азъ, обаче, не направихъ това, защото смѣтамъ, че бѣше крайно неудобно. Азъ още веднѣжъ благодаря за такта, който се прояви по този законопроектъ, който бѣ извънредно ясенъ, като не се взе думата по него. Също така считамъ за ясенъ и законопроектъ, който днесъ разглеждаме. Азъ не ще отреча, че онова, което ще се получи по силата на този законопроектъ, е само една крѣпка. Азъ не ще отреча, че това е единъ палиативъ. Но, г. г. народни представители, днесъ положението е такова, че никой отъ васъ не може и няма правото да бъде строгъ да казва, че няма смисълъ единъ въпросъ да се решава отдѣлно, изолирано, и да се иска въ неговото решение да търси разумъ и целесъобразностъ. Ние трябва да вземемъ въпроситъ съ огледъ на българската действителностъ въ момента, въ който сме принудени да действуваме, и да оперираме съ компромисни решения. Ние не можемъ днесъ, при разрешаването на финансови и стопански въпроси, да изискваме една планоѣрностъ, една система, единъ разумъ и смѣтка, съ огледъ на една цялостна политика, която отговаря на интереситъ на народното стопанство и на държавнитъ финанси. Това за известно време ще бъде изключено, защото ние живѣемъ при известна аномалия. По всички направления, където и да бутнете, аномалиитъ сѣ много; по всички направления, където и да бутнете, нуждата отъ бързъ крѣпежъ е много голѣма. Следователно, известенъ периодъ отъ време ще трябва да се преживѣе съ крѣпежъ на старото и въ подготовката на скелета на новото — думата

ми е за бъдещия бюджетъ, който ще трябва да изрази политиката на сегашното правителство.

Ето защо, повтарямъ, ще бъде основна погрѣшка да се смѣта, че трябва да се търси разумно решение на всеки отдѣленъ въпросъ. Не трябва да се изпуска изъ предвидъ, че и това, което вършимъ, е въ връзка съ онова цяло, което има да се къпи и което сега далечъ не може да се поправи съ единъ планъ. Не съмъ азъ, който се страхувамъ да начертая този планъ. Не съмъ азъ, г. г. народни представители, комуто не е ясно, какво е поелъ, нито съмъ този, който не си давамъ отчетъ за всичко онова, което има да се прави, или да не мога да намѣря практическите формули и практическото решение на всеки отдѣленъ въпросъ. Днешниятъ кабинетъ е подложилъ на преценка въ дълги, дълги заседания всички въпроси въ това отношение. Всичко се приготвява и оформява. Сега се почва съ отдѣлни законопроекти, които вече виждате въ областта на финанситъ и на народното стопанство. Ние имаме смѣлостта и куража, познавайки положението, което заварихме, още отъ първия день да кажемъ, че заздравянето на финанситъ не може да се постигне само по шаблонни пътъ — чрезъ икономии. Този пътъ се сочи отъ всеки, и отъ най-профанитъ. Това е шаблонъ, това го знаемъ. Ние имаме куража и казахме, че и по втория пътъ, по пътя на търсенето нови ресурси, ще се мъчимъ да заздравимъ положението. Вамъ вчера ви се раздаде единъ законопроектъ, който иде да разреши единъ много боленъ въпросъ, по който може би да се родятъ известни негодувания, но азъ се надявамъ, че българското народно стопанство, специално индустрията, която е засегната отъ този законопроектъ, ще разбере, както и чиновничеството разбира, както и всеки гражданинъ ще разбере, че днесъ трябва да се жертви.

Тукъ се подхвърли, г-да, че законопроектътъ формално не билъ внесенъ правилно. Може ли, г. г. народни представители, нкой сериозно да мисли, че може да се бази-раме върху всички онѣзи формалности, които сѣ настѣпили отъ войната насамъ? Нима нкой сериозно може да поддържа, че онова, което формално фигурира въ бюджета, е изразъ на приходитъ и на разходитъ по законитъ на българската държава? Азъ отговарямъ, г. г. народни представители — безъ да вниквамъ въ подробноститъ — че ако предвиденото въ бюджета отговаряше 80% на действителността, азъ бихъ рѣкопלטскалъ. Смѣло заявявамъ, съ пълно съзнание за отговорността, която нося, че бюджетътъ днесъ не представлява нито 70% отъ истината на ония ангажменти, които българската държава има за администрирането на нашата държава. Азъ употребявамъ думата „администриране“, защото днесъ българската държава не се администрира само по единъ начинъ и отъ единъ източникъ, нареченъ бюджетъ. По толкова много начини, съ толкова много срѣдства, по толкова много нѣща се администрира българската държава днесъ, толкова много се е заплѣла съ общини, съ окръжни постоянни комисии, и съ всевъзможни заеми на отдѣлни градове, села и селца, че ако вземете да направите преценка за онова, което държавата би смѣтнала за свои приходи, за свои постѣпления, което би очаквала отъ онуй, което е дала, това ще бъде една съвършено несъстоятелна работа. Азъ ще ви кажа, че само днесъ, до 2½ ч., въ моята канцелария сѣ постѣпили искания за 520 милиона лева, за които ние нямаме нито петъ пари. Не ме интересува, дали е държавна нужда, дали е общинска, дали е обществена, каквато и да била тя; мене ме интересува колко сѣ днесъ държавнитъ и общественитъ срѣдства, и какви разходи се правятъ днесъ въ тая страна. Не е сега случаятъ да разчеткамъ този въпросъ и да ви пояснявамъ, че българската държава си е позволила да разшири амплитудата на разходитъ въ едни размѣри, които далечъ не отговарятъ нито на приходитъ на бюджета, нито на нейнитъ възможности. Ние живѣемъ едно аномално време; онова, което сме заварили, е една голѣма аномалия, която има да се лѣкува дългоременно и съ голѣми жертви и мъки.

Какво търсимъ, г. г. народни представители, съ настоящия законопроектъ? Той действително е крѣпежъ. И може ли да приемемъ препоръчанитъ и предлаганитъ отъ тукъ (Сочи лѣвицата) рецепти: на по-голѣмитъ да вземемъ повече, на по-малкитъ — по-малко? И следва ли днесъ да си затваряме очитъ предъ много факти и тежести — отъ които бихме могли да коземъ много обвинения — и да четемъ въ вестници, които сѣ създадени отъ държавни фондове и живѣятъ на гърба на държавата (Рѣкопלטскания отъ мнозинството), които злоупотрѣбаватъ съ нашето търпение и благоразумие и съ търпението и благоразумието на цялния български народъ, да четемъ въ тѣхъ: „На чужди грѣбъ сто тояги сѣ малко“?

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: „Свободна речъ“.

Министъръ С. Стефановъ: Да, в. „Свободна речъ“. — Г. г. народни представители! И за хатѣра на този вестникъ ние днесъ мѣлимъ и ще мѣлимъ по много и много въпроси, по които бихме могли да му дадемъ отговоръ много достоенъ! А въ сѣщото време азъ, като финансовъ министъръ, получавамъ много писма, между които едно отъ Каяли, въ което се пише: „Днешниятъ държавникъ трѣбва да бѣде готовъ на всички жертви, за да спаси страната. Той и живота си трѣбва да даде“, и нататѣкъ следва това, което е изразъ на болната душа на българския гражданинъ — не ща да употребя изрече, „на трудовия народъ“, за да не се смѣтне, че и азъ отивамъ въ това направление. Трѣбва да държимъ смѣтка, г. г. народни представители, за онзи народъ, който твори и работи и на гърба на който живѣемъ всички. (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството) Днесъ е престѣпление да се дразни тоя народъ и да се пише въ в. „Слово“ мотото: „Евтино жито — скѣпъ хлѣбъ!“ Не искамъ да навлизамъ въ разисквания по въпроси отъ такъвъ характеръ, но си позволявамъ да направя само тази забележка — че това е крайно недостойно, и то специално за онѣзи, които иматъ най-голямъ дълъ, за да бѣде страната днесъ въ това положение. Тѣ нѣматъ моралното право днесъ да лѣятъ сълзи за българското чиновничество. (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството)

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Освенъ да се срамуватъ.

Министъръ С. Стефановъ: Апелътъ, който правителството прави къмъ българското чиновничество, е апелътъ, който се направи съ примѣра на Негово Величество Царь Борисъ III, е апелътъ, който се направи съ примѣра и на правителството. Вчера на насъ се каза: „Дайте примѣръ!“ Азъ питамъ: кое правителство е дало тоя примѣръ: преди да се внесе тукъ законопроектъ, да декларира, че намалява заплатата на министритѣ съ 15%? Кога е имало подобенъ случай? Какъвъ по-голямъ изпълненъ дълъ искате, г. г. народни представители, отъ примѣра, който даде държавниятъ глава и отъ примѣра, който дадоха министритѣ? Нима ние днесъ не чувствуваме, че нуждитѣ сѣ много голѣми? Но ние съзнаваме едновременно, че не можемъ да отидемъ много далечъ въ нашитѣ искания. И азъ съмъ доволенъ, че се призна и отъ тукъ (Сочи сговориститѣ), че ние сме преценили умѣрено това, което искаме отъ чиновничеството, и повече не е трѣбвало да искаме, макаръ че азъ имамъ куража да кажа днесъ, че жертвитѣ отъ всички ни трѣбва да бѣдатъ по-големи за известно време. (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството) Отъ законопроекта за измѣнението на митническата тарифа, който съмъ внесълъ, вие ще видите кои вносни стоки се засѣгатъ, както видѣхте и ограниченията, които ние правимъ съ законопроекта за измѣнение закона за Народната банка, по отношение търговията съ чужди платежни срѣдства. Ние не ще се стѣснимъ да ограничимъ вноса на всички луксозни предмети. Но ние държимъ и смѣтка да не внесемъ раздразнение и смутъ въ единъ моментъ, въ който не искаме да отваряме единъ другъ въпросъ, който е най-болниятъ при днешното положение на страната. Ако ние бихме били малко по-добре, малко по-другояче щѣхме да се обяснимъ отъ тая трибуна.

Та, г. г. народни представители, отъ българското чиновничество — отъ държавни служители, отъ служители при изборни учреждения, общински, окръжни и т. н. — ние искаме не повече отъ 70—80 милиона лева до приключването на бюджета. Азъ смѣтамъ, че тая жертва е нищожна.

Повдигна се въпросътъ за пенсиятъ. Нима отъ тукъ (Сочи сговориститѣ) могатъ да повдигнатъ въпроса за пенсиятъ? Нима не трѣбва да се признае, че съществуващитѣ пенсии нито отговарятъ на силитѣ и възможностѣта на държавата, нито сѣ въ хармония съ заплатитѣ на българското чиновничество? Нима има нужда да се навлиза въ този въпросъ и да се пояснява? Това е една излишна работа. Ще му дойде време, и ще си кажемъ думата по него. Взематъ се мѣрkitѣ. Комисия е вече назначена и започва да преработва оня проектъ, който го има въ Финансовото министерство, за измѣнението на закона за пенсиятъ.

Н. Пждаревъ (д. ср): Ако не стегнете тия комисии, ще ви измѣчатъ.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ работя, г. Пждаревъ, на едно съ комисиятъ. Както виждате, нѣма законопроектъ, който азъ самъ да несъмъ продиктувалъ. Така разбирамъ моята работа, така я чувствувамъ въ този моментъ и така ще я изпълнявамъ.

Трѣбва да е известно на народното представителство, че днесъ държавата е намѣсена въ пенсиятъ до този моментъ

съ 250 милиона лева. За третото тримесечие, за което има да плащаме на пенсионеритѣ, имаме готови всичко 68 милиона лева. Ние посегнахме на фондоветѣ, които на книга бѣха 400 и нѣколко милиона, да ги вземемъ за съкровището, безъ да държимъ смѣтка за тѣхното назначение. За мене не бѣше изненада, че тия фондове съществуваха само на книга. И когато потърсихме само 150 милиона лева, за да можемъ съ тѣхъ да изплатимъ за третото тримесечие пенсиятъ, оказа се, че тамъ, кѣдето сѣ били пласирани, имъ намѣрили мѣстото. И едвамъ съ голѣми усилия ще можемъ да вземемъ нѣщо, за да подпомогнемъ съкровището. Следователно, не трѣбва да правимъ смѣтки съ цифритѣ, които г. Пиронковъ вади отъ бюджета и се позовава на тѣхъ, защото единъ пѣтъ той ми каза, че дефицитътъ билъ 1 милиардъ, а втори пѣтъ, следъ петъ минути, ми каза: „Ние по тоя бюджетъ сме платили всичко, нѣмаме да ви закачимъ нито съ петакъ“. Кое е истината, азъ не зная. Азъ съмъ си държалъ тукъ точни бележки за онова, което г. Пиронковъ каза.

А. Пиронковъ (д. ср): Дефицитътъ не се отрича, обаче въ края на краищата той е покритъ отъ източницитѣ, които посочихъ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Не е време сега да се отвлечамъ. Отговарямъ само на г. Пиронковъ, който единъ пѣтъ каза, че дефицитътъ е билъ 1 милиардъ, а втори пѣтъ каза, че по този бюджетъ нѣма да ви закачимъ нито съ петакъ. Азъ искамъ да зная кѣде е истината. За мене е ясно кѣде е, азъ зная кѣде е.

Това намаление на заплатитѣ, г. г. народни представители, не засегна нито Народната банка, нито Земледѣлската банка, защото тѣхнитѣ бюджети сѣ отъ 1 януарий, и тѣ въ последно време на два пѣти правиха намаление. Днесъ не е време да пресъняваме голѣми ли сѣ или малки чиновническиятъ заплати. Това ще стане при бюджета, който ще се изготви. Правителството въ своя планъ е насочило своята грижа въ две посоки, както вече имахъ случай да направя изявления по това: първо, бързи неотложни мѣрки, частични, за смѣтка на съществуващия бюджетъ, по направление на съкращения и търсене приходи, и второ — обсъждане и подготовка на всички онѣзи закони, които ще трѣбва да се прокарать преди новия бюджетъ, защото само съ бюджета не може да се направи реорганизация такава, каквато би трѣбвало да стане. За да имаме единъ правиленъ бюджетъ, отговарящъ на политиката, каквато моментътъ повелѣва днесъ да бѣде начертана, ние трѣбва по-рано да се занимаемъ съ въпроса за размѣра на чиновническиятъ заплати и съ всички въпроси, които съставляваатъ политиката на правителството.

Азъ не мога да приема — казахъ преди малко — рецептата, която се предлага: да намалимъ съ 50% голѣмитѣ заплати отъ 10.000 л. нагоре. Служители съ такива заплати имаме само 70; служители съ заплати отъ 6.500 л. до 10.000 л. има 2.777 души; такива съ заплати отъ 4.000 до 6.500 л. има 5.200 души; съ заплати отъ 2.000 до 4.000 л. сѣ 50.126 души; съ заплати отъ 2.000 — 28.415 души. Нѣма защо да ви чета повече. Ако ние приемемъ предлаганитѣ рецепти — нѣма защо да повтарямъ — ние нѣма да получимъ и половината отъ това, което целимъ да получимъ съ този законопроектъ.

Нѣма защо да правимъ демагогия за смѣтка на българския чиновникъ. Отъ 2.000 л. заплата ние му вземаме едва 40 л. Нима ще отрече нѣкой, г. г. народни представители, че има едно поевтиняване на живота, или пъкъ е право да се твърди, че днесъ хлѣбътъ билъ по-скѣпъ? Каква бѣше цената на хлѣба при по-ранешнитѣ заплати и каква е при днешнитѣ заплати? Цената на житото при миналия бюджетъ бѣше 6 л., днесъ е 4 л., а преди 2—3 месеца имаме една изключително ниска цена на житото. Отъ кѣде да покроемъ загубитѣ на българския земеделски производител и какъ можемъ да оставимъ българския консоматоръ да яде хлѣбъ по 2 лева или 4 лева, при цена на житото 1.40 л., а да оставимъ три четвърти отъ българския народъ въ мизерия, да не може да покрие дори разходитѣ си за производството? Нима има логика въ подобна една критика? Базата на днешнитѣ заплати е цена на житото 6 л. килограмътъ, а днесъ житото се продава отъ държавата за вътрешна консомация по 4 л. килограмътъ, за да може съ печалбитѣ отъ вътрешната консомация да покрие донейде загубата отъ износа.

Не е истина сѣщо, г. г. народни представители, че не сѣ засегнати отъ това намаление на заплатитѣ нѣкои автономни държавни стопанства, като напр. мината „Перникъ“. Господата, които си позволяватъ да питатъ: „Кѣде е мина „Перникъ?“, азъ ще ги запитамъ: кѣде бѣха тѣ презъ 8-годишното тѣхно управление да на-

малят тѣзи заплати, за които ми даде сведения г. министърът на търговията и отъ размѣра на които вие ще се учудите, като ви ги прочета? (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Азъ ще ви ги прочета, за да видите не е ли това една иллюстрация на цѣлата система на пражосничество и на безогледно пилѣне на държавни пари въ миналото. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) (Чете)
„Протоколъ № 19 на заседанието на административния съветъ при държавнитѣ каменоважлени мини...“

Министъръ Г. Петровъ: Предложено бѣше отъ дирекционния комитетъ да се намалятъ заплатитѣ съ 30%. По мое настояване, заплатитѣ се опредѣлиха на 12.000 л. месечно — безъ премията — или едно намаление отъ 10.000 л. на месецъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Следователно получавали сѣ около 22 хиляди лева месечно, а сега получаватъ по 12.000 л. по бюджетъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Министъръ С. Стефановъ: Предложението на дирекционния комитетъ е следното: (Чете) „1. Съ 30% се намалява възнаграждението на членъ-делегатитѣ“,...

Министъръ Г. Петровъ: Повече отъ 45% идва.

Министъръ С. Стефановъ: ... „което остава 12.500 л., плюсъ премията — върху 85.000 тона месечно — 2.080 л., прави 14.680 л., а чисто отъ удържкитѣ — безъ такива за пенсия, понеже тѣ не сѣ участници въ пенсионния фондъ — (които сѣ върху горната сума 620 л.) остава месечно възнаграждение 14.060 л.;

„2. Съ 15% се намалява заплатата на главния директоръ, която остава 15.300 л., плюсъ премия 2.890 л. — равно на 18.190 л., безъ удържки за пенсия и данъкъ 2.360 л., остава заплата 15.830 л.;

„3. Съ 13% се намалява заплатата на техническия директоръ, която, чиста отъ удържки, остава 12.470 л.“;....

Министъръ Г. Петровъ: Съ 13% се намаляватъ всички заплати надъ 10.000 л. Това е предложението на дирекционния комитетъ.

Министъръ С. Стефановъ: „4. Съ 10% се намаляватъ заплатитѣ, заедно съ премията, отъ 6.000 до 10.000 л.;

„5. Съ 8% се намаляватъ заплатитѣ, заедно съ премията, отъ 4.000 до 6.000 л.;

„6. Съ 5% се намаляватъ заплатитѣ, заедно съ премията, подъ 4.000 л. — и на първо време да се съкратятъ службитѣ на канцеларията на административния съветъ на минитѣ въ София и архитектурната служба при минитѣ въ гр. Перникъ“.

Административниятъ съветъ е решилъ отъ 1 ноемврий т. г. да се направятъ следнитѣ намаления въ заплатитѣ на личния съставъ на минитѣ: (Чете)

„1. Намаляватъ се съ 5% заплатитѣ заедно съ премиятѣ до 4.000 л. включително;

2. Намаляватъ се съ 8% заплатитѣ заедно съ премиятѣ до 6.000 л. включително;

3. Намаляватъ се съ 10% заплатитѣ заедно съ премиятѣ отъ 6.000 до 10.000 л. включително;

4. Намаляватъ се съ 13% заплатитѣ заедно съ премиятѣ отъ 10.000 л. нагоре включително;

5. Заплатата заедно съ премията на главния директоръ се намалява съ 15% и

6. На членовѣтѣ-делегати се опредѣля месечно възнаграждение 12.000 л., като премиятѣ се премахватъ“.

Ето, г-да, съкращенията, които сѣ приети отъ административния съветъ на мина Перникъ, която е автономна и има отдѣленъ бюджетъ отъ тоя на държавата. Вие виждате, г-да, че се е пипало навсѣкѣ, където може. Това е една временна мѣрка, само за нѣколко месеца. Прави се възможното, разумното, безъ да се придизвикватъ каквито и да било раздразнения въ днешния моментъ — за което сѣщо трѣбва да се държи смѣтка.

Г. г. народни представители! Държейки смѣтка за благоразумието на българското чиновничество и на цѣлия български народъ, които въ тоя моментъ проявяватъ готовност да сътрудничатъ на правителството въ тежката му задача, азъ ви моля да гласувате законопроекта на първо четене, и да отиде той въ комисията, за да се направятъ тамъ съответнитѣ поправки. (Продължителни ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които отъ г. г. народнитѣ представители приематъ на първо четене предложения законопроектъ за временни удържки върху заплатитѣ на държавнитѣ служители, на служителитѣ при изборнитѣ и общественитѣ учреждения и пр., моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата г. министъръ-председателтъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Предлагамъ следния дневенъ редъ за заседанието въ вторникъ:

1. Първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение на чл. чл. 3, 210 и 280 отъ закона за митницитѣ и чл. 9 отъ закона за митническата тарифа на вноснитѣ стоки;

2. Второ четене законопроекта за временни удържки върху заплатитѣ на държавнитѣ и други служители и пр., и

3. Докладъ на комисията по провѣрка на изборитѣ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители е съгласенъ съ така предложения дневенъ редъ за вторникъ, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. 47 м.)

Подпредседателъ: **Н. ШОПОВЪ**

Секретаръ: **Н. ГАВРИЛОВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**